

927-55(2e)

PLAN

**Milieu-effect-
rapportage**

**Openbare golfbaan
Backerbosch**

GEMEENTE MARGRATEN			
Gez. Secr.	No.	3525	
B&W	16 SEP 1998		Rd
Orig	beh./t.k.		
Kopie	beh./t.k.		

OPDRACHTGEVER

**Stichting Openbare
Golf Backerbosch**

Gulpen, 11 september 1998

Buro W. van Heukelom
tuin- en landschapsarchitecten b.v.
Kiebeukel 8
6271 BJ Gulpen
telefoon 043-4503045
fax: 043-4504670

Erratum MER golfbaan Backerbosch

Inhoudsopgave:	Bij iedere pagina moet 1 afgetrokken worden (dus 6 wordt 5 enz) zie bijlage
Bladzijde 17 verwijzingen:	De verwijzingen op bladzijde 17 dienen als volgt te worden gelezen: ^{3]} moet zijn ^{12]} , ^{4]} moet zijn ^{11]} , ^{5]} moet zijn ^{12]} .
Bladzijde 18:	Eerste alinea: 'Ongeveer 7,1 ha daarvan is binnen het plangebied afgesloten.' Moet zijn: 'On-geveer 7,1 ha is nog afsluitbaar.'
Bladzijde 20:	Beleidsynthese is de visie van de initiatiefnemer op § 2.2.1 Beleid en verwijst naar de naar de verschillende richtlijnen 3.3 t/m 3.9
Bladzijde 23 verwijzingen:	De verwijzingen op bladzijde 23 dienen als volgt te worden gelezen: ^{5]} moet zijn ^{12]} is dus een terugverwijzing naar bladzijde 17.
Bladzijde 27 grote gebouw	Abusievelijk is bij de grote van het gebouw een nul te veel getypt. De grote van het gebouw moet ongeveer 700 m ² zijn. Daarbij kan in etages worden gewerkt (souterrain, eerste etage) zodat het grondgebruik miniem blijft, maar het bruikbare oppervlak toeneemt.
Verwijzingen bladzijde 42:	De verwijzingen op bladzijde 42 dienen als volgt te worden gelezen: ^{19]} moet zijn ^{30]} , ^{16]} moet zijn ^{28]}
Verwijzingen bladzijde 45:	De verwijzingen op bladzijde 45 dienen als volgt te worden gelezen: ^{19]} moet zijn ^{32]}
Verwijzingen bladzijde 47:	De verwijzingen op bladzijde 47 dienen als volgt te worden gelezen: ^{23]} moet zijn ^{34]} , ^{24]} moet zijn ^{35]}
Verwijzingen bladzijde 48:	De verwijzingen op bladzijde 48 dienen als volgt te worden gelezen: ^{19]} moet zijn ^{30]} terugverwijzing naar bladzijde 42
Eerste zin bladzijde 55 moet zijn:	'Deze grond zal , nadat de leiding is gelegd, in de sleuf worden terug gebracht.'
De verwijzingen bij de eerste zin bladzijde 64:	Vervallen. De compensatiemethode is in de Startnotitie m.e.r. golfbaan Backerbosch uitgelegd.

Bijlage bij het erratum MER golfbaan Backerbosch
INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding.....	5
2.	Probleemstelling, doel en beleidskader.....	6
2.1	Probleemstelling en doel.....	6
2.2	Beleidskader.....	11
2.2.1	Beleid.....	12
2.2.2	Beleidssynthese.....	20
3.	Voorgenomen activiteit en alternatieven.....	26
3.1	Algemeen.....	26
3.2	Aandachtspunten voorgenomen activiteit.....	27
3.3	Alternatieven.....	39
3.3.1	Locatie-alternatief.....	39
3.3.2	Meest milieuvriendelijk alternatief.....	40
4.	Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en milieugevolgen.....	44
4.1	Algemeen.....	44
4.2	Bestaande toestand en autonome ontwikkeling.....	44
4.3	Natuur, landschap en archeologie.....	49
4.3.1	Natuur.....	49
4.3.3	Landschap.....	55
4.3.4	Archeologie.....	56
5.	Vergelijking van alternatieven.....	57
6.	Leemten in informatie.....	60
7.	Evaluatieprogramma.....	61
8.	Samenvatting van het MER.....	62
8.1.	Aanleiding.....	62
8.2.	Doel van Stichting Openbare Golf Backerbosch.....	63
8.3.	Werkwijze.....	63
8.4.	De richtlijnen.....	64
8.5.	Inrichtingsvarianten.....	67
8.6.	Kansen van het project golfbaan Backerbosch.....	68
Bijlage 1	Vragenlijst ten behoefte van MER.....	71
Bijlage 2	Resultaten uit de enquête.....	72
Bijlage 3	Ligging golfbanen in de regio ten opzichte van Golfbaan Backerbosch.....	73
Bijlage 4	Brief ROB.....	74

Bijlage 5	Brief DLG	75
Bijlage 6	Brieven provincie	76
Bijlage 7	Hydrologie	77
Bijlage 8	Gevoelige objecten	78
Bijlage 9	Profielen, inrichting en beheer van nieuwe biotopen	79
Bijlage 10	Akoestisch onderzoek	80
bijlage 11	Advies PCGP	81

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	6
2.	Probleemstelling, doel en beleidskader	7
2.1	Probleemstelling en doel	7
2.2	Beleidskader	12
2.2.1	Beleid	13
2.2.2	Beleidssynthese	21
3.	Voorgenomen activiteit en alternatieven	27
3.1	Algemeen	27
3.2	Aandachtspunten voorgenomen activiteit	28
3.3	Alternatieven	40
3.3.1	Locatie-alternatief	40
3.3.2	Meest milieuvriendelijk alternatief	41
4.	Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en milieugevolgen	45
4.1	Algemeen	45
4.2	Bestaande toestand en autonome ontwikkeling	45
4.3	Natuur, landschap en archeologie	50
4.3.1	Natuur	50
4.3.3	Landschap	56
4.3.4	Archeologie	57
5.	Vergelijking van alternatieven	58
6.	Leemten in informatie	61
7.	Evaluatieprogramma	62
8.	Samenvatting van het MER	63
8.1.	Aanleiding	63
8.2.	Doel van Stichting Openbare Golf Backerbosch	64
8.3.	Werkwijze	64
8.4.	De richtlijnen	65
8.5.	Inrichtingsvarianten	68
8.6.	Kansen van het project golfbaan Backerbosch	69
Bijlage 1	Vragenlijst ten behoeve van MER	72
Bijlage 2	Resultaten uit de enquête	73
Bijlage 3	Ligging golfbanen in de regio ten opzichte van Golfbaan Backerbosch	74
Bijlage 4	Brief ROB	75
Bijlage 5	Brief DLG	76
Bijlage 6	Brieven provincie	77

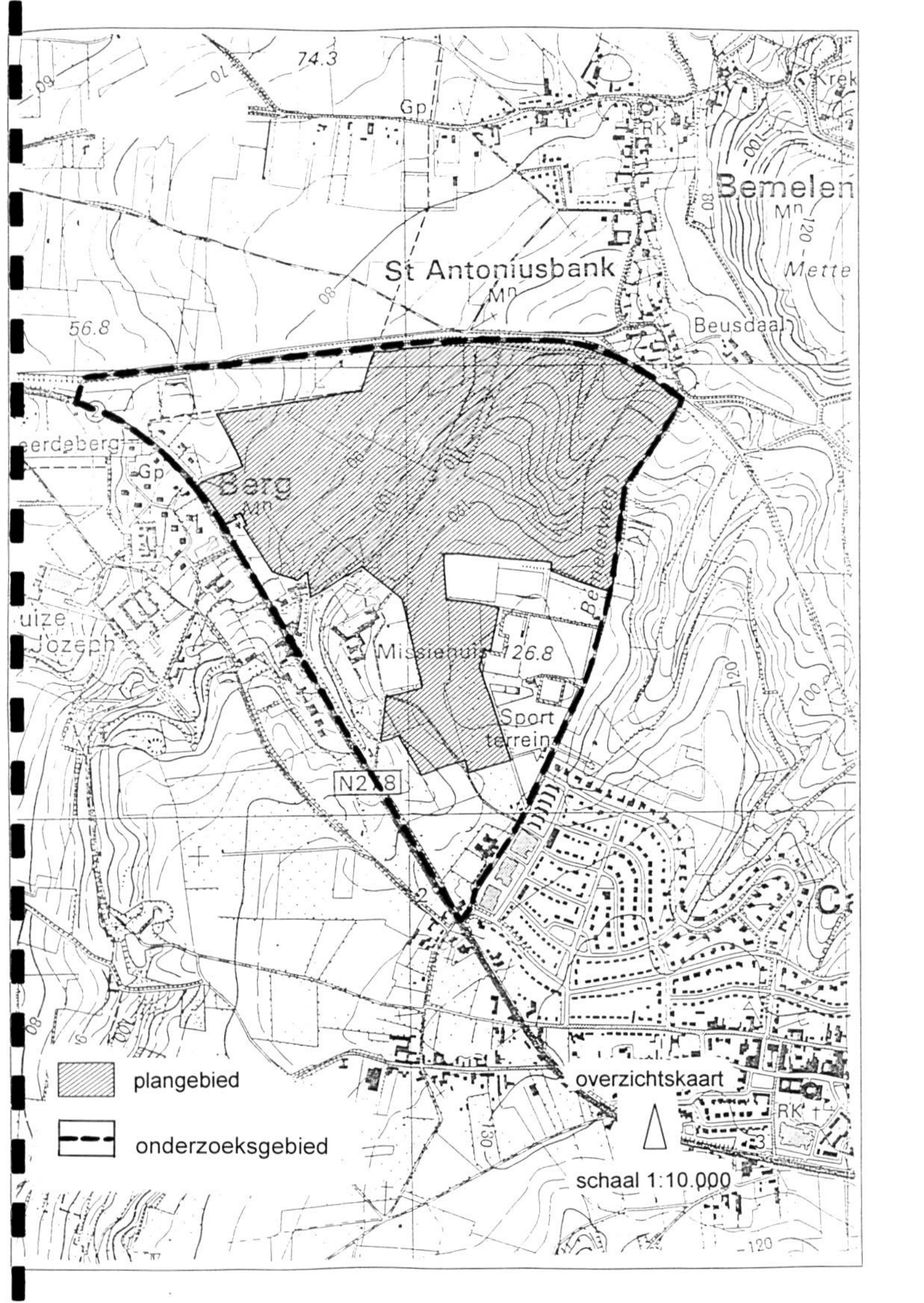
Hoofdpunten van de MER

De Stichting Openbare Golf Backerbosch is voornemens een volwaardige 18-holes golfbaan alsmede 9 pitch- en putt-holes, driving range en putting greens met bijbehorende voorzieningen te realiseren op de locatie Backerbosch te Cadier en Keer (gemeente Margraten).

In de richtlijnen van de gemeente Margraten voor het milieueffectrapport Openbare Golfbaan Backerbosch wordt verzocht met name aandacht te besteden aan:

- de wijze waarop de keuze voor de locatie Backerbosch tot stand is gekomen en in de mate waarin milieu-argumenten bij deze keuze een rol hebben gespeeld.
- de consequenties van de EG-Habitat Richtlijn, de conventie van Bern en het Structuurschema Groene Ruimte.
- de situering van het voornemen in de ecologische hoofdstructuur.
- de gevolgen voor de bijzondere faunasoorten.
- de veiligstelling van de archeologische waarden in het gebied
- de vaststelling van de geluidsbelasting als gevolg van de verkeersbewegingen door de aanwezigheid van de golfbaan.

Bij de indeling van dit MER en bij beantwoording van de richtlijnen is uitgegaan van de indeling en volgorde van de Richtlijnen van het College van Burgemeester en Wethouders besluit van 28 april 1998 kenmerk 98/197.

1. Inleiding

De Stichting Openbare Golf Backerbosch is voornemens een volwaardige 18-holes golfbaan alsmede 9 pitch- en puttholes¹], driving range en putting greens²] met bijbehorende voorzieningen te realiseren op de locatie Backerbosch te Cadier en Keer (gemeente Margraten).

Bij brief van 22 januari 1998 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de Startnotitie in Heuvelland Actueel.

Het richtlijnenadvies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in het advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen, die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

Op verzoek van het bevoegd gezag heeft de Commissie de informatie uit de Startnotitie bij het opstellen van haar richtlijnenadvies op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming getoetst. In dit advies voor richtlijnen richt de Commissie zich uitsluitend op die onderwerpen die in het MER nog nader aan de orde moeten komen.

Het College van Burgemeester en Wethouders heeft in haar besluit van 28 april 1998 kenmerk 98/197 de adviesrichtlijnen van de Commissie MER vastgesteld conform dit advies onder toevoeging van een tweetal richtlijnen die betrekking hebben op de onderwerpen archeologie en autoverkeer.

¹ Een pitch- en puttbaan is een oefenbaan waarbij het slaan naar een green geoefend wordt. Het zijn korte holes waarbij de bal in één slag op de green moet liggen.

² Een putting green is een oefengebied waarbij het slaan op de putt (gaatje waar de bal in moet) kan worden geoefend

2. Probleemstelling, doel en beleidskader

2.1 Probleemstelling en doel

- 1 *In het MER dient de (maatschappelijke) behoefte aan een golfbaan in de gemeente Margraten nader te worden onderbouwd. Tevens dient inzicht te worden gegeven in het huidige aanbod aan golfbanen, dan wel in ontwikkeling zijn de golfbanen of initiatieven daarvoor in de (EU) regio. Tevens dient te worden aangegeven op welke wijze de keuze voor de locatie Backerbosch tot stand is gekomen en in welke mate milieu-argumenten bij deze keuze een rol hebben gespeeld.*

Sportbeoefening is een van de mogelijkheden om de alsmaar toenemende vrije tijd nuttig en aangenaam te besteden. De combinatie van natuur en wedstrijdelement is een van de redenen dat de golfsport momenteel een explosieve groei doormaakt. Vergelijkbaar met tennis in de zeventiger jaren, is golf langzamerhand een sport geworden die door alle leeftijden en bevolkingsgroepen wordt gespeeld. Uit de laatste gegevens (1997) van het NOC/NSF blijkt dat de Nederlandse Golf Federatie momenteel de tiende plaats bezet van de aangesloten bonden, vanwege een stijging van meer dan 27% in het ledenaantal. Hierdoor komt het ingeschreven ledental bij de NGF op ruim 106.500. Vergelijking van deze cijfers leert dat Limburg met 1 golfer op 200 inwoners achter loopt bij het landelijk gemiddelde waar dit 1 op 150 is. De aanwezigheid van slechts zeven (7) banen in Limburg van de 111 banen in Nederland is de belangrijkste oorzaak van het gebrek aan golffaciliteiten in deze provincie. Vele initiatieven in de laatste decennia zijn vastgelopen op planologisch- en infrastructurele problemen. Het zg. "verzorgingsgebied", welke een straal heeft van 15 km (criteria NGF) rond het projectgebied, kent twee golfclubs, die elk slechts beschikken over bescheiden oefenfaciliteiten. De leden van deze clubs, elk met een geassocieerd lidmaatschap van de NGF, spelen recreatief op bestaande banen in de Euregio. Binnen Nederland kunnen golfers alleen competitie spelen onder auspiciën van de NGF en is pas mogelijk wanneer hun vereniging is aangesloten bij deze Federatie en kan beschikken over een golfbaan gelegen op het Nederlands grondgebied met minimaal de B-status. Om het aanbod in deze regio te bepalen is een enquête uitgevoerd bij de bestaande golfbanen (zie bijlage 1) In bijlage 2 zijn de resultaten van deze enquête weergegeven. De conclusies uit deze enquête zijn bijvoorbeeld gebruikt voor de berekening van de parkeerbehoefte en de openbaarheid van deze banen. De ligging van de banen binnen de Euregio is in kaart gebracht in bijlage 3. Daarbij is aangegeven het aantal holes met oefenfaciliteiten en de afstand vanaf het projectgebied. Tevens is vermeld hoeveel plaatsen er nog open zijn bij de desbetreffende vereniging, het toelatingsbeleid en karakter van de baan.

De Stichting Openbare Golf Backerbosch heeft in samenwerking met de provincie Limburg en met name in het kader van o.a. het recreatieve beleid, het Natuurbeleidsplan/PKB SGR en het ROM- Mergelland gezocht naar lokaties welke tegemoet kunnen komen aan vrijwel alle knelpunten van natuur- en milieu, behoefte en aanbod. Hierbij is primair uitgegaan van de exploitatiemogelijkheden op lange termijn. Bij de situering van de golfbaan Backerbosch is uitvoering gekeken naar de volgende criteria, te weten:

1. verzorgingsgebied, 15 km rondom een potentiële lokatie;
2. planologische toekomstperspectieven;
3. bestaande infrastructuur en (toekomstige) bestemmingsplannen;
4. ecologische inpasbaarheid en oplosbaarheid van ecologische knelpunten.

Ad. 1. Verzorgingsgebied.

In en rondom Maastricht is een aantoonbare behoefte voor een golfbaan, vooral bij de volgende groepen:

- o de twee geassocieerde golfverenigingen (Meerssen en Maastricht) met ongeveer 650 leden (na het weghalen van doublures);

- o het aantal z.g. "witte" GVB-ers (houders van een Golf Vaardigheids Bewijs afgegeven door de NGF en niet lid van een vereniging)³;
- o de studenten en medewerkers van het HBO en universiteit Maastricht;
- o de hotels met golfarrangementen;
- o het bedrijfsleven met bedrijfslidmaatschappen. (Bron KvK Maastricht).

Golfclub Meerssen heeft een drivingrange en een 9 holes Pitch & Putt faciliteit. Er waren initiatieven voor een 9-holes baan welke deels op de huidige locatie in Bunde lag en gedeeltelijk in de Kruisberg zouden komen. Dit is door de Provincie afgewezen.

Golfclub Maastricht heeft op de zonneweide van het openbaar zwembad "De Dousberg" in Maastricht een eenvoudige drivingrange. Op hoogtijdagen kan er niet geoefend worden gezien het gebruik als ligweide. De Gemeente Maastricht tracht met een projectontwikkelaar de Dousberg te voorzien van ongeveer 350 luxe bungalows gelegen binnen een golfbaan. Deze is deels op Belgisch grondgebied geprojecteerd en dit kan voor de NGF aanleiding zijn tot problemen. Gezien een beperkte speelcapaciteit voor een vereniging vanwege een voorkeurspositie die aan bewoners wordt toegekend, de vraag of de baan openbaar zal worden en het feit dat de gemeenteraad van Maastricht nog steeds een besluit moet nemen over de doorgang van het project, is een status quo ontstaan waarbij veel leden wachten wanneer Golfbaan Backerbosch beschikbaar komt.

In de afgelopen jaren zijn veel (ex-) leden van Meerssen en Maastricht door de NGF als z.g. "witte GVB-ers" geregistreerd geworden. Door het gebrek aan een eigen "verenigingsbaan" in de eigen woonomgeving spelen zij recreatief op de banen in de Euregio. In oktober 1997 heeft de Stichting Openbare Golf Backerbosch de mogelijkheid geopend om in te schrijven op een speelrecht voor de baan in Cadier en Keer. Tot en met juni 1998 hebben zich ruim 175 mensen aangemeld en een voorschot betaald, waaronder een opmerkelijk groot aantal witte GVB-ers.

Het HBO en de universiteit hebben binnen hun gelederen momenteel ongeveer 50 actieve golfers. Zij hebben bij het ontbreken van geschikte faciliteiten in/rondom Maastricht, arrangementen afgesloten bij de banen in de regio. Het businessplan voor Backerbosch voorziet ook in een studentenclub binnen de nieuwe vereniging.

De aanwezigheid van een golfbaan kan een positieve impuls hebben voor het recreatie en toerisme in de regio zoals bedoeld in de het Structuurschema Groene Ruimte. Daarbij is het van belang dat een golfbaan positief kan werken op ondermeer het hotelwezen en internationaal georiënteerde investeerders. Door arrangementen, cliniques, relatiemanagement kan een golfbaan een interessante duurzame commerciële recreatieve attractie en een additionele impuls zijn voor investeerders betekenen. Momenteel hebben zich meerdere bedrijven ingeschreven en ondersteunen de Stichting in de ontwikkelingskosten.

Ad. 2. Planologische toekomstperspectieven.

De oprukkende verstedelijking en de grote behoefte van meer vormen van recreatie in de nabije omgeving van de grote bevolkingsconcentraties, is mede bepalend voor de locatiekeuze. Vanwege het begrip compacte stad alsmede de functie van de regio in het landelijke recreatieve beleid (PKB) is gezocht naar een bij die compacte stad gelegen gebied, waardoor de automobiliteit wordt beperkt, de economische bedrijvigheid kan worden gestimuleerd en knelpunten van met name ontwikkeling van stedelijk groen kunnen worden ingevuld. Het landelijke karakter ter plekke blijft gehandhaafd en de visuele aspecten blijven voor zeer lange termijn gewaarborgd. Milieubelastende factoren zoals bestrijdingsmiddelen- en bemestingsdruk, intensief gebruik en ecologische degra-

³

Hoeveel GVB-ers er zijn is niet door de NGF verstrekt in verband met persoonsbescherming

datie op kwetsbare locaties, grondwaterbeschermingsgebied en sterk geërodeerde Lössleemgronden, worden door het initiatief teruggedrongen.

Ad. 3. Bestaande infrastructuur en bestemmingsplannen.

In Cadier en Keer, grenzend aan de gemeente Maastricht, ligt het projectgebied omsloten door (semi)openbare wegen. De keuze om deze locatie verder uit werken is gelegen in het feit dat de bestaande basis-infrastructuur van de plaatselijke sportfaciliteiten, w.o. *boogschieten; hockey; tennis en voetbal*, beter wordt benut en tezamen een verbeterde exploitatie kunnen verwezenlijken. Met name bij ontsluiting, parkeren en onderhoud van het totale sportcomplex ontstaat synergie in de kostenbeheersing.

Door afronding van de woningbouw (Keerberg) en de visie van de provincie aangaande groenbuffering en behoud aan landschappelijke openheid tussen de stad en Heuvelland door middel van recreatieve voorzieningen en behoud en herstel van bestaande landschappelijke structuren, wordt volledig invulling gegeven aan de wensen neergelegd in de PKB. In het voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied was een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die een golfbaan ter plekke mogelijk maakte. De PCGP (Provinciale commissie gemeentelijke plannen) zag bij de behandeling van het ontwerp-bestemmingsplan buitengebied gemeente Margraten (op dd 10 juni 1997) geen onoverkomelijke bezwaren in de realisatie van een golfbaan ter plaatse. Zij schrapte evenwel de wijzigingsbevoegdheid (zie verder richtlijn 3.9).

Ad. 4. Ecologische inpasbaarheid en oplosbaarheid van ecologische knelpunten.

Het projectterrein kenmerkt zich door intensieve fruitteelt en akkerbouw en vertegenwoordigt daardoor een (te) hoge bemesting- en bestrijdingsmiddelendruk. In het kilometerhok, waarin het complex ligt, is tijdens de inventarisaties van hamsters (Korenwolf) in 1994 en 1996 niets waargenomen.^{4]} Dit in tegenstelling tot de alternatieve locaties, Ambyerveld en Gronsveld, welke op grond van deze inventarisatie direct zijn afgevalen. De aanwezigheid van een belopen dassenburcht kan voor de afwezigheid van de hamsters mede een oorzaak zijn. Naast het stapelvoedsel regenwormen, staan immers ook jonge konijnen en hamsters op het menu van de das. Het deels omzetten van de akkerbouw in fairways zal het aanbod van stapelvoedsel aanzienlijk verhogen, hetgeen de dassen ten goede komt.

Door de aanleg van poelen, scheiding van de fairways door rough, bestaande kleine landschapselementen te behouden en te versterken ontstaat er een verbeterde habitat voor flora en fauna. Zo kan feitelijk grotendeels invulling worden gegeven aan de criteria van het binnen het project gelegen beheersgebied, waarvoor momenteel vanwege de wettelijke regels geen overeenkomsten zijn maar binnen het golfproject wel kunnen worden afgesloten. Hierdoor wordt een strategische corridor tussen het Savelsbosch en de Bemerberg tot stand gebracht waardoor een belangrijke traverse wordt gecreëerd. Het nu open terrein krijgt door de rough en lokaal bijpassend struweel w.o. meidoornhagen en hoogstamfruit, meer dekking voor de dassen en vogelsoorten. Vanuit het lager gelegen zuidwestelijke deel is het wenselijk tunnels onder de weg aan te leggen zodat de o.a. de dassenmigratie wordt gestimuleerd.

De druk van bemesting- en bestrijdingsmiddelen wordt grotendeels van het grond-

⁴ Mondelinge mededeling door de heren Mulder en van Noorden Unit Groen Provincie Limburg en Hamsterinventarisaties 1994 en 1996 en Soortenbeschermingsplan Kerkels R.F.M. en Gubbels R.E.M.B. 1995

⁵ Inventarisatiekaart 'Concept biotische belemmeringen 5e versie' MER Rijksweg 2 Passage Maastricht Rijkswaterstaat 1996

waterbeschermingsgebied afgehaald (dit is de hoofddoelstelling van de MER-procedure) en door deze factor zullen met name de flora en herpeten zich weer kunnen herstellen. Het ontwerp van de golfbaan en de aanvulling van de reeds bestaande infrastructuur, zullen zodanig in de bestaande omstandigheden worden ingepast, dat kan worden gesproken over een natuurlijke golfbaan. Met name de belopen dassenburcht en het cultuurhistorische wandelpad (met niet belopen burcht) zijn bestanddelen die zeer zorgvuldig in het plan worden opgenomen, ruim omzoomd "out of bounds" worden voor de golfer en die - waar mogelijk - als natuurgebied in het nieuwe bestemmingsplan zullen worden betiteld. De afscheiding van het gehele complex wordt gekenmerkt door een natuurlijke niet hoge begrenzing, zodat migratie ongehinderd kan plaatsvinden.

- 2 *In de Startnotitie wordt aangegeven dat de oppervlakte die beschikbaar is voor de aanleg van 18 wedstrijdholes, 9 pitch- en puttholes, een driving-range en een clubvoorziening 45 hectare bedraagt. Tevens wordt gesteld, dat voor een 18 holes golfbaan (inclusief driving range en clubgebouw) gemiddeld 50 ha nodig zijn. Bij dit initiatief worden naast een dergelijke voorziening ook nog 9 pitch- en puttholes worden aangelegd. Tijdens het locatiebezoek is door de initiatiefnemer aangegeven dat de wegen en paden inclusief de randbeplantingen ervan geen deel uitmaken van die 45 ha en dat er ook geen ruimte binnen de 45 ha is gereserveerd voor parkeren. De gemeente adviseert in het MER een nadere onderbouwing te geven van de benodigde oppervlakten voor de tees, greens, fairways (inclusief bunkers), lage en hoge roughs alsmede van de overige voorzieningen clubhuis en omgeving, driving range en de machine/karrenopslag.*

Er kan op verschillende wijzen tegen de oppervlaktebehoefte voor een golfbaan worden aangekeken. Gemiddelden zijn daarbij niet normatief. Uit een Duits onderzoek ⁶] dat op twaalf Duitse golfbanen (gezamenlijk oppervlak 749,4 ha) werd uitgevoerd (steekproef van 5%) blijkt dat het speelveld exclusief ecologische en overige gebieden ruim 23 ha beslaat. Dit wil zeggen 1,29 ha per hole (zie tabel 1).

De in de startnotitie genoemde 50 ha is dus geen absolute norm. In het geval van het initiatief wordt een 18 holes golfbaan en een 9 holes 'pitch en puttbaan' (dus geen volwaardige 9 holes oefenbaan) en een drivingrange aangelegd op 45 ha. Aan- en afvoerwegen zijn reeds voorhanden rond het bestaande sportcomplex. Parkeren wordt gedaan op een parkeerplaats van rond de 130 auto's en op reeds bestaande voorzieningen rond de bestaande sportvoorzieningen en Mis-siehuis.

6

Lassen, D. Landschaftsökologische Flächenbilanz auf Golfplätzen

Natur und Landschaft, 64.Jg(1989) Heft 2

Onderdeel	Oppervlak	Procentueel	
		totaal	onderdeel
Speelveld	23,23 ha	37,2	
1 Fairways			34,3
2 Greens			1,3
3 Hindernissen			0,7
4 Tees			0,9
Ecologische gebieden	36,6 ha	58,6	
5 Roughs			30,2
6 Ruigten			3,3
7 Vijvers en Vochtbiotopen			0,6
8 Boomgroepen en jonge aanplant			21,2
9 Bossages, Struwelen			3,3
Overige gebieden	27,73 ha	3,7	
10 Open verhardingen			1,0
11 Wegen			0,4
12 Gebouwen			0,3
13 Parkeren			0,2
14 Overige gebieden			1,8

tabel 1: Oppervlakte verhouding op 12 18 holes golfbanen met een gezamenlijk oppervlak van 749,4 ha (gemiddeld 62 ha per baan)

De gewenste ruimte voor een golfbaan is afhankelijk van zeer veel factoren. Zo zal in eerste instantie de initiatiefnemer op basis van het uitgangspunt van een meerjarige exploitatie bepaalde faciliteiten nodig hebben. De NGF stelt eisen aan de status van de baan door middel van toetsing aan de hand van de criteria van A en B-banen. De locatie zelf is bepalend voor de uiteindelijk beschikbare oppervlakte. In de onderhavige locatiekeuze is met 45 ha slechts de oppervlakte weergegeven die de initiatiefnemer wenst te verwerven. De ontsluitingsweg, bestaande uit parkeerfaciliteiten alsmede borderstroken zijn qua oppervlakte (ca. 2.5 ha.) niet meegeteld. Het gedeelte in het projectgebied en liggende in de gemeente Maastricht van ca 3,2 ha is in het huidige ontwerp (nog) niet opgenomen. Het vademecum '98 van de NGF spreekt over het begrip golfterrein als meer omvattend dan het begrip golfbaan, waarbij onder 'golfterrein' het gehele gebied waarvoor de beheerder verantwoordelijk is wordt verstaan. Als richtlijnen kunnen de volgende oppervlakten van de verschillende onderdelen van een 18 holes baan worden genoemd:

Onderdeel van de baan	Gemiddelde golfbaan	Voorgenomen initiatief Inrichtingsvariant 1	Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) Inrichtingsvariant 2
18 holes baan met 9 holes pitch en putt en driving -range totaal		273.210	259.390
par		70	71
- fairways	100.000-230.000	182.490	180.950
- tees	10.000	7.200	7.200
- greens	10.000	9.000	9.000
- semi roughs	10.000	49.520	37.240
- driving range	10.000	25.000	25.000
Gebouw en parkeren	10.000	7.000 en 3000	7.000 en 3000
Natuurontwikkeling	210.000		
- bestaande structuur		200.000	200.000
- nieuwe structuur		168.300	170.700

Onderdeel van de baan	Gemiddelde golfbaan	Voorgenomen initiatief Inrichtingsvariant 1	Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) Inrichtingsvariant 2
TOTAAL Oppervlak	500.000	651.510	651.510
percentage natuurontwikkeling van het totale oppervlak	42 % natuurontwikkeling	57% natuurontwikkeling	59% natuurontwikkeling
Aantasting bestaande relatief waardevolle gebieden			
o Hoogstamboomgaard		12.000	7.000
o Kleine Landschapselementen		800	800
o Haag		280	280

tabel 2: Oppervlakte vergelijking gemiddelde golfbaan met voorgenomen initiatief (inrichtingsvariant 1) en het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) (inrichtingsvariant 2)

Uit deze tabel 2 blijkt dat vooral het gemiddelde oppervlakte van de fairways sterk kan variëren. De fairways nemen de maximale oppervlakte van 23 ha in als er geen carry is en de fairways erg breed zijn. Wanneer wel een carry wordt aangelegd en de fairway 30 m breed is, beslaat de fairway op een 18 holes baan een oppervlakte van ca. 10 ha. De gewonnen ruimte kan dan ingezet worden als natuurontwikkelingsgebied.

In het voorgenomen initiatief is expliciet uitgegaan van de bestaande natuurlijke situatie, zodat optimaal gebruik gemaakt wordt van een natuurlijke carry. In dit geval zullen de fairways smaller zijn ten gunste van de carry. Voorts dient er een onderscheidt gemaakt te worden tussen de A en B status die eveneens verband houdt met de totale speellengte van de baan. Deze bedraagt voor de heren respectievelijk 5.200 en 3.850 meter. De locatie staat toe dat de aanleg van de golfbaan met een minimaal grondverzet gedaan kan worden. De undulatie ter plaatse is voor golfbegrip-pen uniek en levert een verdere ruimtebesparing op.

Het bestemmingsplangebied ongeveer 65 ha groot. De bestaande landschappelijke structuur is ongeveer 20 ha groot. Het voorlopige schetsontwerp voorziet in ongeveer 18 ha natuurontwikkeling, 1 ha voor het gebouw en parkeren en gaat uit van globaal 25 ha voor de golfbaan. De Het oppervlak natuurontwikkeling verdubbeld bijna. Dit is exclusief de carry's. In het meest maximale geval kan het oppervlak van de carry's ongeveer 7 ha bedragen. Daarmee neemt het oppervlak natuurontwikkeling in meest gunstige geval toe tot $18 + 20 + 7 = 45$ ha. Dit betekent bijna 69% natuurontwikkeling van het totale oppervlak. Bij de verdere uitwerking zal gekeken worden of een deel van deze 7 ha carry's haalbaar is. De in de startnotitie opgenomen kaart B04 is een globaal inrichtingsplan en zal voor de aanvraag van de te verstrekken vergunningen en aandachtspunten verder worden gedetailleerd.

2.2 Beleidskader

- 3 *In de Startnotitie wordt het beleidskader onvoldoende beschreven. De gemeente adviseert om in het MER de randvoorwaarden en uitgangspunten die bij dit voornemen gelden helder te beschrijven. Hierbij dient te worden verwezen naar beleidsnota's, (ontwerp) plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd.*

Aan de hand van de richtlijnen wordt eerst de inhoud van het beleidsdocument weergegeven vervolgens wordt in paragraaf 2.2.2 de analyse van deze beleidsdocumenten weergegeven in relatie tot de status van het gebied.

2.2.1 Beleid

Het MER dient aandacht besteden aan de uitgangspunten van:

- 3.1 • *de Conventie van Bern en Bonn;*
- 3.2 • *de EG-Habitat-richtlijn (in het bijzonder de soortenbescherming)*

De verdragen van Bern en Bonn (1979) hebben betrekking op de bescherming en behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa (Verdrag van Bern) en terzake van de bescherming van trekkende wilde diersoorten (Verdrag van Bonn). Deze Verdragen zijn in algemene termen geformuleerd. Nadien heeft de Europese gemeenschap (EG) de Habitatrichtlijn (1992 92/43) uitgevaardigd die zich richt op de bescherming van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. De richtlijn schrijft zeer gedetailleerd voor wat geregeld moet worden. Geregeld is dat de lidstaten binnen drie jaar na kennisgeving van de richtlijn aan de Europese Commissie een lijst van gebieden moet toezenden waarop staat aangegeven welke natuurlijke habitats van bijlage 1 en welke inheemse soorten van bijlage 2 van de Richtlijn in die gebieden voorkomen. Na de betreffende inventarisatie moeten de lidstaten maatregelen treffen ter bescherming van de geïnventariseerde en vastgestelde gebieden. De nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen moeten binnen twee jaar na kennisgeving binnen de lidstaten bekrachtigd worden ten einde aan de Richtlijn te voldoen.

De nederlandse regering heeft geen kwantitatieve doelstellingen geformuleerd. Kwalitatief is er binnen het geldende nationale natuurbeleid voldoende aandacht voor natuurwaarden van internationale betekenis. Nederland heeft tot nu toe gekozen om alleen gebieden aan te wijzen die ook al onder de Natuurbeschermingswet vallen ⁷. In Natuurverkenning 97 wordt geconcludeerd dat Nederland, net als alle andere Europese landen, niet ver gevorderd is met deze internationale aanwijzingen waarvoor zij herhaaldelijk op de vingers is getikt door de EG.

De Habitatrichtlijn heeft vooral betrekking hebben op de aanwezigheid van de das binnen het plangebied en de geschiktheid daarvan als biotoop voor andere soorten zoals bijvoorbeeld de hamster en de vroeumeesterpad (komen er niet voor, maar het gebied zou er geschikt voorgegemaakt kunnen worden). Er moet met de provincie overlegd worden of het initiatief voldoende waarborgen biedt voor de bescherming van deze soort en zijn habitat⁸. Er is verscheidende malen overleg gevoerd met de Provincie over het initiatief en de wijze van planvorming. De Provincie heeft zich positief over het voornemen uitgelaten, zij het dat zij, in formele zin - het definitieve standpunt aangaande het initiatief wordt pas bij de behandeling van de bestemmingsplan/anticipatieprocedure ingenomen -, nog geen standpunt heeft bepaald.

- 3.3 • *het Structuurschema Groene Ruimte;*

Volgens het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is de voorgenomen activiteit deels gesitueerd in een gebied dat in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) is aangewezen als kerngebied van de ecologische hoofdstructuur (EHS).

- 3.3.1 *De gemeente adviseert om in het MER helder aan te geven welk gedeelte van het studiegebied binnen de ecologische hoofdstructuur, zoals in het Structuurschema Groene Ruimte is aangeduid, is gelegen. Daarbij dient te worden aangegeven of het gaat om bestaande natuurterreinen of bossen, dan wel om landbouwgronden of natuurontwikkelingsgebieden. Indien dit laatste het geval is dient te worden aangegeven of deze gebieden zijn begrensd in het Beheers- en Begrenzingsplan Mergelland West. Vervolgens moet worden aangegeven of het studiegebied is gelegen in de aldus nader begrensde*

⁷ Natuurverkenning 1997

Rivm, IKC-Nb, DLO

⁸ Mondelinge mededeling Ministerie LNV Den Haag de heer Post

ecologische hoofdstructuur. Tevens dient te worden aangegeven om welk type EHS-gebied(en) het gaat (kerngebied of verbindingszone).

Het Structuurschema Groen Ruimte is een integraal beleidsdocument. In het plan wordt het volgende aangegeven.

Geconstateerd wordt dat het landelijk gebied meer dan de optelsom van gebruiksfuncties is met de daaraan gekoppelde inrichtings- en beheerswensen. Het plan voorziet in een selectieve, samenhangende en realistische aanpak. Het brengt verschillende sectorale beleidslijnen bijeen met het oog op de ruimtelijke gevolgen en zorgt voor afstemming en zorgt voor een afstemming van de inzet van menskracht, geld en middelen, de instrumentele aanpak en de prioritering.

Het plan voorziet een veranderende rol voor de rijksoverheid. Meer aandacht zal worden besteed aan het formuleren van het beleid op hoofdlijnen. Essentiële elementen vragen om een vertaling op het niveau van andere overheden. Het rijk vraagt de provincie bijvoorbeeld expliciet om een uitwerking van de EHS in Streekplannen. Daarnaast wil het Rijk ook de uitvoering meer verschuiven naar andere overheden, daarvoor adequaat toegeruste uitvoeringsorganisaties en de sectoren zelf.

Het rijk wil, met het oog op een duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig ruimtegebruik, in het landelijk gebied, op korte en middellange termijn, concrete maatregelen treffen en acties nemen die de volgende tot doel hebben:

1. om voldoende ruimte te bieden voor het voortbestaan en de ontwikkeling van verschillende groene functies in het landelijk gebied
2. om de identiteit en de gebruikswaarde van het landelijk gebied in zijn geheel zo goed mogelijk te behouden en te ontwikkelen.

Het rijk streeft een samenhangende recreatief-toeristische basisstructuur na met voldoende, ruimtelijk samenhangende ontwikkelingsmogelijkheden voor openlucht recreatie en toerisme. Zij wil de kwaliteit en de duurzaamheid daarvan waarborgen. Aan de provincies en gemeenten wordt gevraagd zorg te dragen voor de kwantitatieve en kwalitatieve instandhouding van deze structuur door opname in streek- en bestemmingsplannen.

Het rijk wil het exploiteren van commerciële elementen, door particulier initiatief, in het landelijk gebied toestaan onder voorwaarde dat de capaciteit, de kwaliteit en de diversiteit aan de openbare toegankelijkheid minimaal gehandhaafd blijft.

Het beleid is er op gericht dat de bereikbaarheid van het landelijk gebied en de daarin gelegen voorzieningen verbeterd wordt. Het rijk streeft daarbij, binnen het kader van complementair bestuur, een ontwikkeling na van nieuwe mogelijkheden na voor openlucht recreatie en toerisme vooral in de belangrijkste regio's van het landelijk gebied waaronder met name Zuid-Limburg. Zij wil betrokken zijn in een privaat-publieke-samenwerking bij de ruimtelijke planvorming en inrichtingsactiviteiten. Marketingplannen worden gestimuleerd en subsidiabel gesteld. Van andere overheden wordt gevraagd zorg te dragen voor een ruimtelijke verankering en het bieden van voldoende ontplooiingsmogelijkheden voor recreatieve en toeristische ontwikkelingen in het landelijk gebied. De recreatieve kwaliteit van het stedelijk gebied neemt af mede door het verdichtingsbeleid. Het rijk hecht daarom grote waarde aan de bereikbaarheid van het landelijk gebied. Het doel is om vanuit de stad een netwerk van verbindingen te creëren naar de stadsrand en van daaruit naar het landelijk gebied. Van daaruit is er behoefte aan extensieve vormen van recreatie. Golf dient met wandelen, fietsen en paardrijden als een

extensieve vorm van recreatie beschouwd te worden.⁹] De nieuw vestiging moet zoveel mogelijk aansluiten op de stedelijke begrenzing en openbaar vervoersverbindingen. Uitbreiding en aanleg van golfbanen dient bij voorkeur in de nabijheid van stedelijke gebieden plaats te vinden passend binnen het beoogde gebruik als recreatiegebied. Het rijk vindt de aanleg en uitbreiding van golfbanen binnen kern- en natuurontwikkelingsgebieden niet aanvaardbaar, maar wil functiewijzigingen die het bufferbeleid ondersteunen - zoals bos- of golfterreinen in plaats van intensieve landbouw - open houden.

De rijksstrategie is gericht op het zo snel mogelijk begrenzen van de EHS (vóór 1996). Deze ecologische hoofdstructuur bestaat uit verbindingzones en uit kern- en natuurontwikkelingsgebieden. De EHS is globaal afgewogen. Dit wil zeggen dat de contouren vereenvoudigd zijn aangegeven. Voor dit totale gebied geldt de basisbescherming. Voor landbouwgebieden binnen kerngebieden geldt ook een basisbescherming deze zal, binnen het plangebied van de Golf baan Backerbosch, vooral betrekking hebben op landschappelijke waarden. Dit betekent dat voor 95% van deze gebieden slechts een planologische bescherming van toepassing zal zijn door de bestemming 'Agrarisch gebied met landschappelijke en/of natuurwetenschappelijke waarde'.

Uit het kaartbeeld van het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) is niet eenduidig vast te stellen of het plangebied van de Golfbaan Backerbosch op de EHS ligt. De schaal is daarvoor te globaal. Het SGR betreft dan ook een indicatieve plaatsaanduiding van gebieden. Deze globaliteit biedt andere overheden de mogelijkheid de plaatsaanduiding nader te specificeren in hun ruimtelijk beleid. Expliciet wordt er door het rijk aan andere overheden een ruimtelijke afweging gevraagd binnen de globaliteit van de in het SGR aangegeven begrenzing. De verwachting is dat daarbij ongeveer 10% van de in de SGR aangegeven EHS zal vervallen. De EHS is daarom, met het oog op deze bestuurlijke en ecologische vertaling, ruimer op kaart aangegeven. Het rijk verzoekt aan de ene kant de provincies en de gemeenten de EHS concreet te begrenzen in facetplannen als streek- en bestemmingsplannen. Uiteindelijk behoren alleen op deze wijze concreet begrensde gebieden tot de EHS (dit is ongeveer 25-35% wat overblijft). Daarnaast wordt de begrenzing van de EHS mede vastgelegd in sectorale regelingen zoals bijvoorbeeld de Relatienota zoals het Beheers- en begrenzingenplan Mergelland-West. Daarbij moet zorggedragen worden voor afstemming tussen de twee lijnen, waarbij de ruimtelijke planfiguren Streek- en Bestemmingsplan richtinggevend zijn.

Door het rijk en de provincies is afgesproken om in de periode van 1991 en 1996 voor de landbouwgronden binnen de kerngebieden de concrete gebiedsbegrenzing Relatienotagebieden (fase 2) af te ronden (4:1), om binnen een per provincie afgesproken quota een zo groot mogelijk areaal natuurontwikkelingsgebied te begrenzen in beheersplannen en in het kader van de ruimtelijke ordening uit te werken. Deze aanduiding heeft daarom een ruimere omvang gekregen (3:1) om de nodige ruimte voor de vaststelling van deze begrenzing te krijgen.

In het Structuurschema Groene Ruimte wordt aangegeven dat ingrepen en ontwikkelingen in en in de onmiddellijke nabijheid van kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur niet zijn toegestaan, indien deze wezenlijke kenmerken of waarden van het kerngebied aantasten. Alleen bij een zwaarwegend maatschappelijk belang kan hiervan worden afgeweken. De aanwezigheid van een dergelijk belang dient op basis van onder-

⁹

Dit ligt aan de lage druk per hectare (< 2 personen/ha zeer extensief, 2-10 personen per ha extensief, >10 personen per ha intensief). Bij 2-10 personen per ha is de bezettingsgraad van de golfbaan 100% en niet zoals de verwachte bezetting van 53%.

zoek door de initiatiefnemer te worden aangetoond. Hierbij moet ook worden nagegaan of aan dit belang niet redelijkerwijs elders of op een andere wijze tegemoet kan worden gekomen.

Indien het voornemen is gelegen in of in de nabijheid van een kerngebied van de ecologische hoofdstructuur dan is de beschermingsformule uit het Structuurschema Groene Ruimte van toepassing.

Indien wezenlijke waarden worden aangetast en sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang moet -conform het Structuurschema Groene Ruimte- worden aangegeven of er alternatieve locaties mogelijk zijn waarbij geen wezenlijke waarden worden aangetast. Indien dat het geval is zullen deze locatie-alternatieven moeten worden uitgewerkt op hetzelfde detailniveau als de overige alternatieven. Tevens moet worden aangegeven welke fysieke compenserende maatregelen bij de alternatieven genomen kunnen worden, indien ook na het treffen van mitigerende maatregelen wezenlijke waarden worden aangetast. Van Aantasting is volgens het Structuurschema Groene Ruimte sprake als actuele waarden verloren gaan en/of ontwikkelingsmogelijkheden onomkeerbaar worden aangetast. Daarvan is sprake als:

- letterlijk unieke situaties verloren gaan (bijvoorbeeld een geologisch fenomeen, een specifiek cultuurmonument);
- ecologische processen op landschapsniveau blijvend verstoord raken (bijvoorbeeld verandering van de waterhuishouding);
- populaties van nationaal zeldzame of voor dat ecosysteem kenmerkende soorten planten of dieren zodanig worden verkleind, versnipperd of geïsoleerd dat hun lokale voortbestaan op termijn niet meer is verzekerd. Bij het onomkeerbaar verloren gaan van ontwikkelingsmogelijkheden moet vooral worden gedacht aan zodanige veranderingen van bodemopbouw en hydrologie (door vergraving of nieuw grondgebruik) dat de oorspronkelijke potenties voor de ontwikkeling van bepaalde natuurdoeltypen voor ten minste decennia verloren gaan.

Het rijk geeft aan dat zij een bufferbeleid wil voeren voor een duurzame instandhouding van de EHS. Dit beleid is er opgericht om via maatregelen langs de randen van de EHS duurzame condities te creëren dat de gewenste natuurwaarden binnen de EHS zich kunnen ontwikkelen dan wel duurzaam in stand kunnen worden gehouden. Het betreft bijvoorbeeld maatregelen die er op gericht zijn externe invloeden, zoals door de VER-thema's; vermessing, verdroging en dergelijke, te weren. Het rijk vraagt de provincies locaties voor nieuwe bestemmingen te zoeken die kunnen bijdragen aan een vermindering van deze externe beïnvloeding van de EHS.

Het nemen van buffermaatregelen wordt zoveel mogelijk beperkt door het kiezen van een optimale begrenzing en situering van de EHS. Het rijk vraagt de provincies, vanwege het strategisch belang van het bufferbeleid voor de EHS, dit beleid uit te werken voor een aantal belangrijke en grote onderdelen van de ecologische hoofdstructuur. In Limburg betreft dit het ROM-Mergelland.

Het rijk vraagt de provincies (streekplannen) en de gemeenten (bestemmingsplannen) het bufferbeleid ruimtelijk vorm te geven in streek- en bestemmingsplannen. Het gaat daarbij om het aangeven van begrenzingen, gewenste en ongewenste bestemmingen en functiewijzigingen. Functiewijzigingen die het bufferbeleid ondersteunen, zoals bos en golfbanen in plaats van intensieve landbouw, moet mogelijk blijven.

3.3.2

De gemeente adviseert om in het MER helder aan te geven, of en zo ja, welke wezenlijke kenmerken en waarden in het studiegebied -ook na het treffen van mitigerende maatregelen- worden aangetast als gevolg van de voorgenomen activiteit of de alternatieven. Onder wezenlijke kenmerken en waarden worden in het Structuurschema Groene Ruimte onder andere verstaan de unieke kenmerken van de bodem, de hydro-

logie, de cultuurhistorie, de aanwezigheid van kenmerkende en of zeldzame soorten planten of dieren, de specifieke groeiplaatsfactoren van bostypen. In het geval van recreatievoorzieningen zullen de randvoorwaarden voor de gebruiksmogelijkheden van het gebied zoals bijvoorbeeld de aantrekkelijkheid en de diversiteit van dat gebied aangegeven moeten worden.

Deze richtlijn wordt verderop in de MER meer uitgewerkt. De meest wezenlijke verandering in het gebied is het verdwijnen van de intensieve landbouw. Dit is geen wezenlijke aantasting, maar een wezenlijke verbetering voor natuur, landschap en ecologie, voor de hydrologie en erosie en voor de recreatie. Dit leidt tot een lagere bemestings- en bestrijdingsmiddelendruk. De visuele structuur van het gebied, de aanblik van en naar het gebied zal globaal dezelfde blijven.

Het initiatief is zo gepland dat de wezenlijke gebiedsstructuur en de daarin aanwezige waarden (landbouwgebied met aan kleine landschapselementen gebonden natuurwaarden) gewaarborgd zijn, hersteld en uitgebreid worden. De aan deze elementen gebonden kenmerkende waarden worden daarmee voldoende beschermd. Door een laagdynamische gebiedsontwikkeling worden betere voorwaarden geboden voor een natuurlijke ontwikkeling van het gebied. Beter dan in de huidige situatie. Ten opzichte van het huidige gebruik zal de beïnvloeding van het initiatief op het grondwater verwaarloosbaar zijn. De erosie zal door de omzetting van akker naar gras sterk verminderen. De interne ecologische verbindingsstructuur zal sterk verbeteren. Dit komt door toename van het areaal, door een groter aanbod aan verschillende biotopen en door een verkleining van de verbindingsafstanden. Er zal bij de aanleg terdege rekening gehouden worden met cultuurhistorische waarden (zie richtlijn 6 en bijlage 4) Voor het in kaart brengen van deze waarden zal bij de aanleg voordat met graafwerkzaamheden zal worden begonnen op een viertal plaatsen een aanvullende archeologische inventarisatie (AAI) worden verricht. Dit traject zal in samenwerking met de ROB en de Stichting RAAP worden uitgevoerd. Recreatief en toeristisch betekent het initiatief een verbetering ten opzichte van de huidige structuur. Naast het handhaven van de bestaande recreatieve verbindingen wordt een extra wandelpad aangelegd dat langs het clubhuis zal gaan lopen. Het initiatief tast geen wezenlijke waarden en kenmerken aan, maar verbetert deze met behoud van multifunctionele gebiedsmogelijkheden.

3.4 • *de Provinciale Beleidsnota Natuur en Landschap 1995 - 1999;*

Door decentralisatie van rijkstaken zal de positie van de provincie op het vlak van natuur en landschap belangrijker worden. Men onderkent in de Nota een tweeledig belang. Een kader voor een gebiedsgericht overzicht van taakstellingen en inzet van instrumentaria op het gebied van Natuur en Landschap, maar ook als richtsnoer bij het maken van ruimtelijke, milieuhygiënische en watertechnische keuzen. De huidige Nota geeft nog slechts in beperkte mate invulling aan deze strategische positie van de sector Natuur en Landschap. Wel wordt de Nota, totdat het Streekplan Zuid-Limburg is vastgesteld, nu reeds als sectoraal toetsingskader gebruikt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De provincie wil het behoud, herstel en ontwikkeling bevorderen van de verscheidenheid en duurzame samenhang in landschappen waaraan Limburg zijn eigenheid in grote mate te danken heeft ¹⁰. Daarnaast wil zij een zo groot mogelijke rijkdom aan natuurwaarden bevorderen en een duurzame ecologische structuur behouden, herstellen en ontwikkelen. Met deze ecologische structuur wordt een uitwerking gegeven aan de in het Natuurbeleidsplan en het Structuurschema Groene Ruimte weergegeven Ecologische hoofdstructuur (EHS). Het Rijk heeft de provincie expliciet om deze uitwerking gevraagd en deze

10

Beleidsnota Natuur en Landschap 1995-1999

Provincie Limburg 1995

vast te leggen in Streekplannen. De provinciale uitwerking is op drie onderdelen gebaseerd ^{3]}:

1. Gebieden met een duidelijke concentratie aan natuurwaarden
2. Gebieden met een grote kansrijkdom voor een verdere ontwikkeling van natuurwaarden
3. Het onderling verbinden van bos- en natuur gebieden

Op basis van deze criteria komt men tot een zevental gebiedscategorieën waarvan de volgende op de ecologische structuur van Limburg (Provinciaal Ecologische Structuur; PES) liggen ^{3]}:

1. Natuurgebied of bos met het accent natuur
2. Overig bosgebied
3. Ecologische ontwikkelingszone
4. Ecologische verbindingzone

Het plangebied van de Golfbaan Backerbosch ligt in een 'Landbouwgebied met aan kleine landschapselementen gebonden waarden' en dus buiten de Provinciaal Ecologische Structuur. Het beleid binnen deze gebieden is gericht op het handhaven en versterken van het netwerk van kleine landschapselementen.

3.5 • *het Beheers- en Begrenzingsplan Mergelland-West;*

Het Beheers- en Begrenzingsplan is een document dat door Gedeputeerde Staten in 1995 is vastgesteld en is ingegaan op 1 augustus 1995. Het is een subsidiekader voor de realisatie van 876 ha beheersgebied, 726 ha reservaatgebied en 18 ha natuurontwikkelingsproject. Het plan is in april 1998 geactualiseerd. Het Begrenzingsplan geeft de begrenzingslijn weer van het beheers- reservaatgebied en het natuurontwikkelingsproject in Mergelland-West. In de begrensde gebieden is het mogelijk, op basis van vrijwilligheid, beheersovereenkomsten af te sluiten danwel over te gaan tot verwerving van gronden indien deze binnen de EHS liggen. Dit geldt ook voor particulieren. Deze mogelijkheden hebben een duurzame instandhouding, herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden tot doel met name binnen de EHS (Ecologische hoofdstructuur). De beheers- en reservaatgebieden liggen vrijwel 100% binnen deze EHS. De begrenzing van de invulling van de EHS heeft voor ruim 90% plaatsgevonden binnen kerngebied ^{4]}. Ruim 28 ha liggen buiten de EHS ^{11]}. Waaronder het plangebied.

Belangrijke criteria voor de afweging van de begrenzing en status van het gebied zijn ^{4]}:

1. de kwetsbaarheid van de natuurwaarden
2. de inpasbaarheid van het beheer in de agrarische bedrijfsvoering
3. het kostenaspect

Een contractant gaat op basis van vrijwilligheid een overeenkomst aan voor een periode van 5 jaar, jaarlijks bij te stellen en na het eerste jaar direct te ontbinden. Uit onderzoek is gebleken dat vooral de zware beheerspakketten het meest effect sorteren voor het behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden ^{12]}. Voor het behoud en ontwikkeling van natuurwaarden is het gewenst dat er overeenkomsten afgesloten worden met de nadruk op zwaar beheer ^{5]}. Binnen Mergelland-West is het doel 876 ha beheersgebied en 726 ha reservaatgebied te realiseren (1602 ha totaal). Van het totale oppervlak met een afgesloten beheersovereenkomst (629 ha) wordt ruim 70 % ingenomen door overeenkomsten met licht beheerspakket en slechts een kleine 30% van de overeenkomsten een

¹¹ Beheers- en Begrenzingsplan Mergelland-West
geactualiseerde versie

Gedeputeerde Staten van Limburg 1998

¹² Beleidsnota Natuur en Landschap 1995-1999

Provinciale Staten van Limburg 1995

zwaar beheer.

Van de totale hoeveelheid afgesloten overeenkomsten in beheersgebieden (876 ha) is bij de eerste evaluatie 438 ha (50%) afgesloten. Ongeveer 7,1 ha daarvan is binnen het plangebied afgesloten. In het gebied van de openbare golfbaan Backerbosch kan tot ongeveer 17 ha aan beheersovereenkomsten worden afgesloten gericht op randenbeheer. Dit beheer vormt het lichtste pakket van de beheersmogelijkheden. Het gaat daarbij om de ontwikkeling van vegetatietypen die ook in de rough's zullen ontstaan.

Een deel van het plangebied is aangemerkt als beheersgebied. Het doel van dit gebied is *is het versterken en verbinden van de aanwezige natuurwaarden door randenbeheer*. - De lichtste vorm van beheersgebied. Het doel is een buffergebied te creëren en geen groot-schalige natuurgebieden - voor buiten het gebied gelegen bos-, natuur- en reservaatgebieden.

De status beheersgebied heeft dus slechts betrekking op de aanwezige landschappelijke structuren, de daarbinnen voorkomende natuurwaarden en op de randen langs deze structuren. Niet op de tussenliggende agrarische gebieden.

3.6 • *de Provinciale Natuurcompensatieregeling;*

De Provinciale natuurcompensatieregeling is nieuw. De planvorming rond de golfbaan Backerbosch was reeds in een ver gevorderd stadium. In de effectenstudie^{13]} is echter uitgegaan van een op duitse leest geschoeide compensatiemethode. Toepassing hiervan levert een toename aan natuurwaarden van ongeveer 6 ha (gewaardeerde oppervlakten). Door de hantering van andere waarderingsfactoren had het gebruik van de provinciale compensatieregeling, zo deze al van toepassing is, tot een lagere fysieke compensatie geleid.

De door Gedeputeerde Staten vastgestelde natuurcompensatieregeling zal op den duur opgenomen worden in de provinciale handleiding buitengebied. Het hoofduitgangspunt hiervan is dat er geen nettoverlies aan landschappelijke, bosbouwkundige en ecologische waarden plaats mag vinden. De volgende gebiedscategorieën, waarop deze compensatieregeling van toepassing is, worden beschreven:

1. Gebieden op de Provinciaal Ecologische Structuur (PES; bestaande uit natuur- en bosgebieden, ecologische verbindings- en ontwikkelingszônes).
Het plangebied wordt in de Beleidsnota Natuur en Landschap gekenmerkt als een gebied met aan kleine landschapselementen verbonden natuurwaarden^{14]}. Deze categorie valt buiten de PES. Op grond hiervan is de regeling Natuurcompensatie niet van toepassing.
2. kleine bos- en natuurgebieden, die als zodanig in een vigerend bestemmingsplan zijn opgenomen.
Het gebied waar ingrepen plaatsvinden heeft een agrarische bestemming.
Op grond hiervan is de regeling Natuurcompensatie niet van toepassing.
3. landschaps- en natuurelementen (o.a. houtwallen, poelen, solitaire bomen, waardevolle (rij-)beplantingen) die uit hoofde van een vigerend bestemmingsplan reeds bescherming genieten, dan wel onder de werkingssfeer van de Boswet vallen en/of die elementen die voor het leefgebied van zeldzame diersoorten van belang zijn.
Het bos ten westen van het Missiehuis valt onder de bescherming van de Boswet.

^{13]} Effectenstudie Golfbaan Backerbosch

buro W. van Heukelom tuin- en landschapsarchitecten b.v. 1997

^{14]} Beleidsnota natuur en landschap 1995-1999

Provinciale Staten van Limburg 1995

Dit bos wordt niet door de ingreep aangetast. De overige elementen vallen binnen de bestemming 'Agrarisch Gebied'. De enige structuur die onder de werkingssfeer van dit lid zou vallen is de belopen dassenburcht in het noorden van het plangebied. Ingrepen in dit gebied worden echter zorgvuldig geweerd. Daarom is de regeling voor deze aspecten eveneens niet van toepassing.

- 3.7 • *planvorming in het kader van de thans in uitvoering zijnde Landinrichting Mergelland West;*
Het plan voor de Landinrichting Mergelland-west voorziet een aantal maatregelen in het plangebied van de Openbare Golfbaan Backerbosch. Het betreft de volgende acties:
1. Beheersgebied
Dit gebied is gericht op versterking van de verbinding van aanwezige landschappelijke en natuurlijke waarden door onder anderen randenbeheer.
 2. Herstel van taluds, bermstroken en kavelbegrenzingsen inclusief beplanting.
Het gaat hierbij om het herstellen van verloren gegane bermen, graften en kavelgrenzen (door o.a. ploegen). Na herstel worden de herstelde bermen aan een openbaar lichaam toegewezen. De locaties zijn de berm langs de Bemelerweg, een deel van de berm langs de recreatieve ontsluiting en een stuk berm langs de Zwarteweg.
 3. Aanleg recreatieve structuren
In het plangebied worden de volgende recreatieve structuren voorzien:
 - a. de aanleg van een ruiterspad langs bestaande wegen
 - b. de aanleg van een fietspad langs de Zwarteweg.
- Deze maatregelen spelen zich af aan de periferie van het plangebied.

- 3.8 • *het Plan van Aanpak ROM-gebied Mergelland;*
Het ROM-Mergelland heeft als doel het inhoudelijk integreren van het bestaande ruimtelijk, milieu- en waterbeleid wat doorwerkt op bestuurlijk niveau, zodat uitvoeringsprogramma's van verschillende instanties op elkaar kunnen worden afgestemd met het oog op een duurzame ontwikkeling in het Mergelland. Bij de realisatie van de Aanpak zijn zowel gemeenten, provincie als gedeconcentreerde rijksdiensten (onder meer van het ministerie van Landbouw) betrokken geweest zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. De in het plan beschreven inhoudelijke koers is richtinggevend voor streek- en bestemmingsplannen. De uitgangspunten van het plan zijn door een convenant door alle betrokken partijen bekrachtigd.

De aanpak geeft een analyse van het bestaande beleid en komt tot een integrale ontwikkelingsvisie voor het Mergelland.

Een van de beleidsuitgangspunten om een duurzame ruimtelijke kwaliteit te krijgen is de realisatie van de ecologische hoofdstructuur ¹⁵. Het plangebied van de Golfbaan Backerbosch valt buiten deze geïntegreerde EHS ¹⁶. Een ander beleidsuitgangspunt is het samenhangend ontwikkelen van recreatie en landschap. De ontwikkeling van recreatie in het Mergelland moet op duurzaamheid gericht zijn. Dit betekent, naast het beter benutten van bestaande kansen voor recreatie, dat behoud en herstel van natuur- en landschapswaarden niet belemmerd mogen worden. Dit vraagt om een verdere zonering van het landelijk gebied. Bij het initiatief voor de Golfbaan Backerbosch worden recreatie

¹⁵ 'De EHS is opgebouwd uit kerngebieden - waar de bestaande natuur voorrang heeft - , natuurontwikkelingsgebieden - waar oude natuur hersteld wordt en nieuwe ontwikkeld - en verbindingzones - die ervoor zorgen dat dieren en zaden van het ene gebied naar het andere gebied kunnen komen. ' (Plan van Aanpak ROM-Mergelland bladzijde 18)

¹⁶ zie kaart 5 bladzijde 19 van het Plan van Aanpak ROM-Mergelland. De westelijke begrenzing wordt gevormd door de Bemelerweg

en herstel, uitbreiding en behoud van de landschaps- en natuurwaarden in samenhang ontwikkeld¹⁷). Daarbij wordt een geleidelijke overgang van het stedelijke gebied (Maastricht) naar het landelijke gebied mogelijk.

Ook wat betreft de beperking van de emissies van de landbouw naar het milieu spoort het voorgenomen initiatief met de Aanpak ROM-Mergelland. Doordat de landbouw in zijn geheel uit het plangebied wordt gehaald wordt een substantiële vermindering van de uitstoot naar het milieu bereikt. Daarbij worden maisakkers omgezet in grasland waardoor ook de erosie sterk zal verminderen. Het bestrijdingsmiddelen gebruik zal drastisch verlagen waardoor de kwaliteit van het grondwater beter gewaarborgd wordt (doel van de mer-procedure)

3.9 • *het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied van Margraten.*

De gemeenteraad heeft het bestemmingsplan buitengebied vastgesteld. Het plangebied was voorheen onderdeel van dit bestemmingsplan buitengebied gemeente Margraten. Het voorontwerp is op 10 juni 1997 in de PCGP behandeld. Tijdens deze behandeling zijn geen opmerkingen ten aanzien van het initiatief geplaatst, ook niet door de vertegenwoordiger van het ministerie van LNV ten aanzien van een mogelijke ligging op de EHS. Uit planologisch oogpunt bestaan in beginsel geen onoverkomelijke bezwaren tegen de realisatie van een golfbaan ter plaatse. Er zijn alleen vraagtekens geplaatst bij het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid door B&W. Deze opmerking heeft er uiteindelijk toe geleid dat voor de realisering van de golfbaan een separaat bestemmingsplan wordt opgesteld. Derhalve zijn de in de Startnotitie m.e.r. golfbaan Backerbosch beschreven bestemmingsplannen nog van kracht. Aansluitende bestemmingen in het nieuwe *bestemmingsplan van Margraten is de ALN-bestemming (agrarisch gebied met landschappelijke en natuurlijke waarden)*. Het voorgenomen initiatief conflicteert hier niet mee.

2.2.2 Beleidsynthese (beantwoording richtlijnen 3.3 t/ 3.9)

Het is opmerkelijk dat in opdracht van het Ministerie van LNV in samenwerking met de Nederlandse Golf Federatie en de Vlinderstichting in juni 1996, na de vaststelling van de PKB, een strategie is vastgelegd voor natuurontwikkeling op golfbanen.

Het is nog opmerkelijker dat als uitwerking hiervan een natuurgolfproject op de EHS en in een natuurgebied tot stand komt in samenwerking tussen de golfclub en de gemeente Gasterlân-Sleat, de provincie Friesland, Staatsbosbeheer, Buro Beheer Landbouwgronden en Ministerie van LNV.¹⁸ Het gaat hierbij om een proefproject voor de realisatie van een 18 holes baan. De huidige 9 holes baan in de omgeving van Balk is niet levensvatbaar. De golfbaan wordt verplaatst naar een ruim 40 ha groot perceel waar een 18 holes natuurbaan gerealiseerd wordt.¹⁹ Het initiatief voor de golfbaan Backerbosch zou, indien het voornemen op de EHS ligt, een zelfde proefstatus moeten krijgen. Naar onze mening ligt het initiatief echter niet op de EHS nog op de PES. Wij baseren ons daarbij op het volgende.

Volgens de richtlijnen dienen de volgende vragen beantwoord worden:

1. Ligt het initiatief of een deel als kerngebied binnen de EHS zoals deze is aangegeven in

¹⁷ Effectenstudie Openbare Golf Backerbosch

buro W. van Heukelom tuin- en landschapsarchitecten b.v. 1997

¹⁸ Golfjournaal nr. 5 juni/juli 1998

¹⁹ Mondelinge mededelingen van de heer Miedema medewerker van de gemeente Gasterlân/Sleat

- het SGR.
2. Indien dit het geval is dan dient aangegeven te worden of wezenlijke kenmerken of waarden van het kerngebied aantasten.
 3. Indien wezenlijke kenmerken of waarden worden aangetast dan dient het zwaarwegend maatschappelijk belang van het voorgenomen initiatief worden aangetoond.
 4. Indien wezenlijke waarden worden aangetast en sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang moet -conform het Structuurschema Groene Ruimte- worden aangegeven of er alternatieve locaties mogelijk zijn waarbij geen wezenlijke waarden worden aangetast waarvoor locatie-alternatieven uitgewerkt dienen te worden.

Bij de beleidsinventarisatie in het kader van de effectenstudie Golfbaan Backerbosch (buro W. van Heukelom 1997) is naar een groter gebied gekeken. Er is daarbij gebruik onder meer gemaakt van het Natuurbeleidsplan en de Aanzet ecologische hoofdstructuur Limburg. Documenten die, zoals aangegeven in het commentaar op de Startnotitie van de Cie MER, achterhaald zijn door het SGR.

Volgens het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is de voorgenomen activiteit deels gesitueerd in een gebied dat in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) is aangewezen als kerngebied van de ecologische hoofdstructuur (EHS). Dit blijkt echter niet duidelijk uit de PKB. Het rijk heeft buiten het kader van de PKB naar aanleiding van het Natuurbeleidsplan een aanzet ^{20]} (1990) gemaakt voor de provinciale uitwerking EHS. Het gaat om een *aanzet*, globaal en zonder rechtsgevolgen - buiten de PKB. In deze 'aanzet' staat het gebied aangegeven als 'beheersgebied' met daar overheen een globale gebiedsarcering voor 'Kerngebied'. Aansluitend neemt LNV het Beheers- en begrenzenplan 1995 waar in een deel van het gebied een beheersgebied is. Vervolgens redeneert men terug 'het is een beheersgebied' (Begrenzenplan), 'een beheersgebied is een kerngebied' (Aanzet EHS) en 'een kerngebied ligt op de EHS' (SGR). De conclusie is dan vervolgens dat het een gebied is dat in het SGR is aangewezen als kerngebied van de EHS. Op basis hiervan concludeert LNV het noordoostelijke deel van het plangebied **per definitie** niet in aanmerking komt voor golfbaan.

De 'Aanzet Ecologische Hoofdstructuur' is naar de mening van de initiatiefnemer niet als tussenschakel tussen het Begrenzenplan en het SGR te gebruiken want, conform het verzoek van het rijk in het SGR, is het aan de provincie deze vertaling naar provinciaal niveau te leveren. De 'Aanzet' heeft slechts gediend als document voor de verdere detaillering van de EHS in de periode 1991-1996 door de provincie na de vaststelling van het Natuurbeleidsplan. Beide documenten zijn van 1990. Dit document heeft geen enkele beleidsstatus.

Naar aanleiding van het Accoord Decentralisatie Impuls 1993 zijn de bevoegdheden van taken over de realisatie van de EHS van een samenwerking rijk/provincie, in 1996 overgegaan naar de provincie. In het SGR legt het rijk het primaat van het vaststellen en detailleren van de begrenzing EHS deels bij de provincies en gemeenten via Streek- en Bestemmingsplannen. Beide plannen worden momenteel herzien. Er moet teruggerepen worden op de vigerende plannen of op plannen die vooruitlopend deze begrenzingen vaststellen.

In de sectorale analyse van het Streekplan (1987) wordt aan het totale gebied een aanduiding contactzone tweede orde binnen de ecologische structuur toegekend. Dit wordt uitgewerkt in de bestemming Landbouw2, Natuur en Landschap 1 en recreatie en toerisme 2. Deze aanduiding betekent dat op deze gebieden het instrumentarium van de Relatienota van toepassing is. Daarbij is geen relatie gelegd naar de EHS en de begrippenparen daarvan zoals besproken in SGR.

Het SGR is immers van latere datum.

Om, samen met het rijk, de begrenzing van de EHS voor 1996 (overeenkomst SGR) provinciaal te vertalen heeft de provinciale staten van Limburg de Beleidsnota Natuur en Landschap (1995-1999) opgesteld. Deze nota geeft de concrete gebiedsbegrenzing Relatienotagebieden aan van de landbouwgronden binnen de globaal begrensde kerngebieden.

Deze detaillering en begrenzing van de EHS liggen vast in de Beleidsnota 'Natuur en Landschap'. Deze dienden voor 1996 zijn beslag te krijgen conform het accoord dat rijk en provincie hebben gesloten. Deze nota (1995) is daar de weerslag van en wordt als zodanig als beleidskader gebruikt, óók door het Ministerie van Landbouw (zie bijlage 5). Bij de vaststelling van de Beleidsnota door Provinciale Staten is de globale landelijke EHS voor Limburg vervallen. Immers slechts concreet begrensde gebieden vallen onder de EHS. Deze concretisering heeft plaatsgevonden binnen de Beleidsnota. In deze concrete begrenzing is het plangebied aangeduid als een landbouwgebied met aan kleine landschapselementen gebonden natuurwaarden en ligt derhalve buiten de concrete EHS-begrenzing van de PES.

Hoewel deze Beleidsnota niet de planologische status heeft van het Streekplan wordt de nota, vooruitlopend op het nieuwe Streekplan Zuid-Limburg, als toetsingskader en begrenzingenplan gehanteerd door de provincie, de gemeenten en door het Ministerie van LNV (bijlage 5). Bij het Streekplan Noord- en Midden-Limburg is de Beleidsnota één op één vertaald. Volgens de PES uit de Beleidsnota Natuur en Landschap 1995-1999, als Provinciale uitwerking van de EHS SGR, ligt het betreffende gebied niet op de provinciale ecologische structuur.

Deze structuur is in vorm van Milieubeschermingsgebieden als gebiedsgerichtbeleid vastgelegd in het Provinciaal Milieubeleidsplan en het Waterhuishoudingsplan van de provincie Limburg. Ook is dit nogmaals bevestigd door het rijk en provincie in het Plan van Aanpak en het bestuurlijk convenant ROM- Mergelland. De Beleidsnota Natuur en Landschap 1995-1999 is daarmee een duidelijk toetsingskader op provinciaal niveau geworden dan slechts een sectoraal plan dat wacht op haar inbouw in het Streekplan.

Het plangebied ligt niet op de in deze nota aangegeven provinciaal ecologische structuur (PES) en dus niet binnen de concreet begrensde EHS. De provincie Limburg heeft de EHS nader begrens. Dat heeft zij gedaan in de Beleidsnota Natuur en Landschap 1995-1999 en in samenwerking met het LNV. Daarbij zijn gebieden buiten de boot gevallen waaronder het plangebied. Het gaat daarbij niet om een unieke situatie. Het betreft meerdere gebieden die op deze wijze buiten de concreet begrensde EHS -de PES- zijn komen te liggen (zoals het plateaugebied ten noorden van Eygelshoven en de oostrand langs het Savelsbosch).

Uit het SGR is niet te destilleren of het gebied wel of niet als kerngebied binnen de EHS is aangewezen. De aanduiding van het bij de Planologische Kernbeslissing (PKB) behorende kaartbijlagen zijn daarvoor te globaal. Het SGR geeft dit ook duidelijk aan. De vaststelling en detaillering van de begrenzing van de EHS zal via twee lijnen lopen facetmatig via streek- en bestemmingsplannen (voortouw provincie en gemeente) en sectoraal via het instrumentaria van de Relatienota (voortouw provincie in samenwerking met landbouw, gemeenten). De provincie en gemeenten zijn op dit moment bezig met de herziening van de bestaande planvorming. Het beheers- en begrenzingenplan Mergelland-West is inmiddels vastgesteld en onlangs herzien. In dit plan heeft een deel van het gebied de status beheersgebied gekregen (zie bijlage 5). In haar brief van 25 mei 1998 geeft, bevestigd door Gedeputeerde Staten van Limburg op 14 juli 1998 (zie bijlage 6) zegt de provincie aangaande de status van het gebied dat 'de zwaarte en de status van het onderdeel beheersgebieden' 'nooit zo zwaar geweest is als de lading die LNV er nu vanuit de EHS op wil leggen namelijk "kerngebied EHS"'. De provincie stelt de realisatie van de golfbaan afhankelijk van de wijze waarop en de wijze waarin de onderliggende waarden en ver-

bindingen gegarandeerd worden. Doel van dit beheersgebied is het vormen van een buffer voor buiten het gebied liggende natuur- en bos-gebieden door de inzet van het instrumentarium van randenbeheer. Het gebied is dus een 'buffergebied'. In het SGR geeft het rijk aan dat functie-wijzigingen die het bufferbeleid ondersteunen, zoals bos en golfbanen in plaats van intensieve landbouw, moet mogelijk blijven. Het voorgenomen initiatief past in deze strategie, handelt in de geest van het beheersgebied en werkt dit voor een nog groter gebied uit dan het huidig begrensde beheersgebied.

Het gebied maakt, als beheersgebied, deel uit van het Beheers- en Begrenzingsplan. In het schrijven en uit het ambtelijk commentaar van het Ministerie van LNV naar aanleiding van de Startnotitie blijkt dat het Beheers- en Begrenzingsplan een 1:1-vertaling vormt van deze landelijke EHS. Uit dit plan blijkt echter dat deze begrenzing niet zo hard is en als zodanig wordt gehanteerd. 'De aanpassing van begrenzing en status naar aanleiding van de invulling van de Ecologische Hoofdstructuur heeft voor ruim 90% plaatsgevonden binnen kerngebied van deze hoofdstructuur. Ruim 28 ha liggen buiten kern- (en natuurontwikkelings-)gebied.'²¹ Er kan bijgesteld worden en zelfs buiten de EHS begrenzingen worden vastgesteld. De 1:1-vertaling van deze landelijke EHS naar het Beheers- en Begrenzingsplan is niet hard en zeker niet één-op-één.

In de dagelijkse praktijk van de 'Begrenzingsplannen' wordt teruggegrepen op de PES als concreet begrensde EHS (zie bijlage 5). De begrenzing van het Beheers- en Begrenzingsplan vindt zijn basis in de PES van de Beleidsnota Natuur- en Landschap 1995-1999 en niet in de landelijke EHS. In de Beleidsnota ligt het gebied buiten de PES. Het gebied valt daarom onder de buiten de EHS begrensde gebieden.

De veiligstelling van de binnen het plangebied aangetroffen landschappelijke en natuurlijke waarden door middel van beheersovereenkomsten is uitermate onzeker. Gedeputeerde Staten kunnen een gebied na evaluatie uit het beheers- en begrenzingsplan laten vallen. Onzekerheid met betrekking tot de vrijwilligheid, de duur en bijstelling van de overeenkomst en het gekozen beheerspakket; in dit geval de lichtste vorm. Uit onderzoek is gebleken⁵ dat vooral de zware beheerspakketten het meest effect sorteren voor het behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden. Voor het behoud en ontwikkeling van natuurwaarden is het gewenst dat er overeenkomsten afgesloten worden met de nadruk op zwaar beheer⁵. Onzekerheid ook met betrekking tot de vraag of er wel een overeenkomst ter plaatse afgesloten wordt. Onzekerheid omdat het betreffende beheersgebied slechts betrekking het vormen van een buffer door beheer van randen. In het overige gebied kan dus op de huidige, zeer intensieve wijze verder geboerd worden.

De brief van de Dienst Landelijke Gebied, onderdeel van het ministerie van LNV, (bijlage 5) bevestigt de hierboven genoemde status en beschreven gang van zaken met betrekking tot de vaststelling van begrenzingen van gebieden.

Bij het initiatief hebben wij gezocht naar een planvorming die de huidige waarden van het gebied nu en op termijn veilig stelt en nieuwe natuurwaarden ontwikkeld hand en hand met de ontwikkeling van een golfbaan. De doelen die ons daarbij voor ogen staan zijn dat:

- o de aantasting en desintegratie van de waarden gestopt wordt
- o de waarden worden hersteld en uitgebreid en ecologische verbindingen mogelijk gemaakt.
- o een groene buffer tussen Maastricht en Cadier en Keer wordt gecreëerd als begrenzing

21

Beheers- en Begrenzingsplan Mergelland-West bladzijde 14 geactualiseerde versie

Gedeputeerde Staten van Limburg 1998

- van de verstedelijking
- o een recreatief uitlooph gebied van de stadsrandzone naar het landelijk gebied gemaakt wordt

Voornaamste bedreiging van het gebied als geheel en in het bijzonder de bodem, het grondwater en de aanwezige landschappelijke, natuurlijke, ecologische en cultuurhistorische waarden wordt gevormd door de landbouw en de door een toename van de stedelijke druk.

Met voorgenomen initiatief wordt de intensieve landbouw volledig van het gebied verwijderd. Het verwijderen van de landbouw binnen het gebied biedt een omkeerbare en laagdynamische omkeerbare gebiedsontwikkeling. Dit heeft positieve gevolgen voor bodem en grondwater (hoofddoel van deze mer-procedure), maar ook voor de aanwezige landschappelijke en natuurlijke waarden van het gebied.

Het project biedt ook de mogelijkheid de strategische positie die het gebied in neemt ten opzichte van de kerngebieden van de EHS/PES uit te buiten. Dit betreft een groter gebied dan alleen de randen rond een enkele graft of houtwal zoals bedoeld is bij het beheersgebied. De bestaande landschappelijke structuur is ongeveer 20 ha groot. Door de planning komt hier minimaal 18 ha en maximaal 25 ha bij (zie richtlijn 2). Door het voorgenomen initiatief wordt voor een groter gebied in de geest gehandeld van de doelstellingen van een beheersgebied. Daarbij biedt dit initiatief meer zekerheid voor een afdoende bescherming van de waarden dan het bij het beheersgebied gekozen instrumentarium. Grote delen zullen als natuurontwikkelingsgebied bestemd worden. Daarbij wordt de oorspronkelijke landschappelijke structuur hersteld en worden nieuwe kleine landschapselementen ingebracht. Hierbij wordt rekening gehouden met de visueel-ruimtelijke structuur van het gebied. Het beheer van deze gebieden is gericht op het verhogen van de diversiteit door een cylisch beheer. Dit beheer zal in de realisatiefase verder vormgegeven worden in samenwerking met natuur- en milieuorganisaties en het IKL. Door deze laagdynamische ontwikkeling, de nieuwe landschappelijke structuur en het beheer worden serieuze kansen geboden aan migratie van herpeten (zoals de vroedmeesterpad), kleine zoogdieren en avifauna, maar ook bieden de nieuwe biotopen mogelijkheden voor het vestigen van deze diergroepen.

Met het voorgenomen initiatief wordt de beoogde groene buffer tussen stedelijke en landelijk gebied en de recreatieve geleiding bereikt.

Het gebied heeft de status 'Landbouwgebied met aan kleine landschapelementen gebonden natuurwaarden'. Op basis hiervan en op basis van bovenstaande valt het plangebied buiten de Provinciaal Ecologische Structuur, zijnde de concreet begrensde EHS. Dat het gebied een beheersgebied is doet daaraan niets toe of af. Ook buiten de EHS zijn beheersgebieden begrensd (ongeveer 10% van het beoogde oppervlak). Door de status van het gebied, zijnde 'Landbouwgebied met aan kleine landschapelementen gebonden natuurwaarden', het feit dat het gebied geen daartoe bestemde bos- en natuurgebieden binnen haar grenzen heeft en het feit dat het initiatief zodanig is gepland dat de waardevolle structuren gehandhaafd blijven is de Regeling natuurcompensatie van de provincie Limburg niet van toepassing. Desondanks heeft de initiatiefnemer in haar plannen de totale ingreep gecompenseerd volgens een methode die meer fysieke compensatie oplevert dan bij de toepassing van de door de provincie gehanteerde factoren. Het project biedt serieuze kansen de strategische positie van het gebied ten opzichte van de omliggende natuurkernen (Bemelerberg, Mettenberg en Savelsbosch) uit te buiten en een duurzame ecologische verbinding tot stand te brengen geïntegreerd met een golfbaan.

- 4 *In het MER dienen alle gebieden die gelegen zijn in het studiegebied te worden aangegeven die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (bijvoorbeeld bodem- en grondwaterbeschermingsgebieden, onderdelen van de ecologische hoofdstructuur en het ROM-gebied Mergelland). De ligging en de begrenzing van deze gebieden dienen ook op kaart te worden aangegeven.*
Zie hiervoor bijlagen 7 en 8

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. De keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuargumenten voor deze keuze van belang.

Op het gestelde in hoofdstuk 5 van de Startnotitie m.e.r. golfbaan Backerbosch wordt het volgende toegevoegd. Het bestemmingsplangebied is een kleine 65 ha groot. De bestaande landschappelijke structuur is ongeveer 20 ha groot. Het voorlopige schetsontwerp (inrichtingsvariant 1 zie kaart) voorziet in ongeveer 18 ha natuurontwikkeling, 1 ha voor het gebouw en parkeren en gaat uit van globaal 25 ha voor de golfbaan onderverdeeld naar de volgende bemating:

Hole	Maatvoering fairway		Oppervlakte Maatvoering semi-rough		Oppervlakte	
1	60 x 20	1.200	90 x 10		900	
2	320 x 40	12.800	330 x 10		3.300	
3	245 x 40	9.800	280 x 10		2.800	
4	260 x 40	10.400	285 x 10		2.850	
5	110 x 40	2.200	130 x 10		1.300	
6	230 x 40	11.200	240 x 10		2.400	
7	280 x 40	1.900	310 x 10		3.100	
8	95 x 20	14.200	125 x 10		1.250	
9	355 x 40	14.200	390 x 10		3.900	
Subtotaal		72.900 m ²			21.800 m ²	
10	280 x 40	11.200	300 x 10		3.000	
11	80 x 20	1.600	110 x 10		1.100	
12	350 x 40	14.000	390 x 10		3.150	150x5=750m2 fairways te samen)
13	70 x 20	1.400	90 x 10		900	
14	375 x 40	15.000	370 x 10		2.950	(150x5=750m2 fairways te samen)
15	280 x 40	11.200	315 x 10		3.150	
16	325 x 40	13.000	310 x 10		3.100	
17	110 x 20	22.000	125 x 10		1.250	
18	220 x 40	8.800	390 x 10		3.900	
Subtotaal		98.200 m ²			22.500 m ²	
Totaal oppervlakte fairway					171.100 m ² incl. carry's	
Totaal oppervlakte semi rough					44.300 m ²	
Totaal oppervlakte fairway oefenholes 1 t/m 9					11.390 m ²	
Totaal oppervlakte semi rough oefenholes 1 t/m 9					5.220 m ²	
Totaal oppervlakte drivingrange 250 x 100					25.000 m ²	
Subtotaal					257.010 m²	
De resterende oppervlakte van de golfbaan ca.					180.000 m ² is natuurrough naast de reeds aanwezige structuren (200.000 m ²). Oppervlak natuurontwikkeling verdubbeld	

legenda

- tee
- green
- fairway
- rough
- nummer hole
- randbebouwing
- clubgebouw
- weg
- parkeerterrein
- openbare wandelroute
- verbindingspad holes
- klein landschapselement bestaat
- klein landschapselement nieuw
- haag bestaat
- haag nieuw
- laagstamboomgaard bestaat
- hoogstamboomgaard bestaat
- bomen nieuw
- vijver

0 25 50 75 100

BURO W. VAN HEUKELOM | ALAN RIJKS / GreenartAmsterdam

tuin- en landschapsarchitecten b.v.
Wettelijke R. 2011 bij. groep: nr. 147-3570045-147-357046-70

project	GOLF BACKERBOSCH	dossier	260
opdrachtgever	stichting openbare golf backerbosch		
onderdeel	INRICHTINGSVARIANT 1	blad	B04
datum	10.03.98	schaal	1 : 6800
zwaarte			

bijna. Dit is exclusief de carry's. In het meest maximale geval kan het oppervlak hiervan ongeveer 7 ha bedragen. Daarmee neemt het oppervlak natuurontwikkeling toe tot $180.000 + 200.000 + 70.000 = 450.000 \text{ m}^2$.

Het clubhuis omvat in het algemeen de volgende ruimtes. De aangegeven afmetingen zijn indicatief:

- o hal, entree, garderobe, telefooncel en eventueel een ontvangstloket voor gasten van 30-50 m^2 ;
- o bar en buffet van ca 50 m^2 ;
- o conversatieruimte voor 80 tot 100 personen van ongeveer 100 m^2 ;
- o een eetgedeelte voor minimaal 24 personen van 50 m^2 ;
- o kleedkamers voor dames en heren met minimaal 3 douches en 2 toiletten, minimaal 60 m^2 per kleedkamer;
- o secretariaatsruimte van 20 m^2 ;
- o bestuurs- en of commissiekamer voor vergaderingen voor 10 tot 12 personen ca. 25a 30 m^2 ;
- o keuken met warm en koud gedeelte plus afwas, berging dranken, koel-/vrieskasten van 80-100 m^2 ;
- o stokkenloods en berging voor buggy's, golf- tassen en karren voor ca. 300 personen in totaal ca. 200 m^2 ;
- o een golfshop met reparatie-/opbergruimte en eventueel personeelsruimte voor golfprofessionals van ca. 50-100 m^2 ;
- o machineloods ten behoeve van machines van circa 350 m^2 ;
- o werkplaats voor reparatie en onderhoud aan machines 60 m^2 ;
- o personeelsruimte voor greenkeepers waaronder kantoorruimte van 12 m^2 een schaftruimte met eenvoudige keukenvoorziening van 20 m^2 en een kleedgelegenheid met wastafel, toilet en douche van eveneens 20 m^2 ;

Deze functies kunnen afhankelijk van de locatie en de welstandseisen op één of meer niveaus worden gerealiseerd. In het ontwerp is uitgegaan van een gebouw van ongeveer 7.000 m^2 .

Voor een 18 holes golfbaan met oefenfaciliteiten wordt doorgaans een oppervlakte gerekend van circa 3.500 - 4.000 m^2 voor het parkeren van 100 - 130 auto's.

Gelet op de aard van het studiegebied en de bijzondere status als archeologisch monument, grondwater- en bodembeschermingsgebied, acht de gemeente het van belang om in het MER aandacht te besteden aan de in paragraaf 2.2.1 genoemde punten.

3.2 Aandachtspunten voorgenomen activiteit

Ecologische hoofdstructuur

De startnotitie suggereert dat met de aanleg van de golfbaan invulling gegeven kan worden aan de ecologische hoofdstructuur, maar onderbouwt dit onvoldoende.

- 5 *De gemeente adviseert om in het MER helder te onderbouwen op welke wijze bij de inrichting van de golfbaan rekening wordt gehouden met het behoud van bestaande wezenlijke waarden en kenmerken en de ontwikkelingspotenties hiervan.*

Het gebied ligt strategisch ten opzichte van de Bemelerberg, Mettenberg en het Savelsbosch. Door een geïntegreerde planning waarbij de golfbaan en een duurzame ecologische en landschappelijke structuur naast elkaar ontwikkeld worden, wordt invulling gegeven aan deze

strategische ligging van het gebied. Het gebied heeft als verbinding en door een laagdynamischer gebiedsontwikkeling een grote ecologische en recreatieve potentie.

Het grootste deel van het plangebied is een 'landbouwgebied naast sportterreinen en bebouwing. Deze aanwezige landschappelijke structuren zijn de basis voor het landschappelijk ontwerp. Uit onderzoek ^{14]} blijkt dat doelsoorten een sterke behoefte hebben aan variatie (voor fourageren, voortplanting en bescherming), doorgaande lijnvormige structuren en kleinschaligheid. Kijkend naar het gebied dan zijn de aanwezige structuren versnipperd, vormen geen doorgaande structuur, en zijn aan sterk verval onderhevig. De effectiviteit en kwaliteit van de huidige landschappelijke structuur is derhalve marginaal. De effectiviteitsbehoeften en voorkeuren verschillen per doelsoort^{22]}

1. **Kleine zoogdieren (eekhoorn, wezel en dergelijke)**
Een effectieve structuur voor deze groep bestaat uit een beplanting van enkele meters en kleinere overhoekjes. De onderbreking mag niet groter dan een tiental meters zijn. Daarbij werken de kleinschaligheid van het landschap, begroeiing en de interne variatie effectiviteitsverhogend.
2. **Middelgrote zoogdieren (das, boomarter en steenarter)**
Voor deze groep is een verbindingzone alleen effectief als het een marginaal leefgebied kan bieden. Dit wil zeggen niet alleen een corridor, maar ook vlakvormige elementen van ongeveer 50 m¹ breed. Voor de migratie zijn lijnvormige structuren van geringe breedte (al vanaf enkele meters) van belang. De onderbrekingen mag niet groter dan enkele tientallen meters zijn. Ook de interne variatie is van belang voor dekking en rust. Dicht struweel, ruigte en een dichte kruidlaag zijn vormen van structuurrijke begroeiing voor dekking en fourageren. Beheer kan daarop afgestemd worden. Dit wil zeggen kleinschalig beheer met een maximale spreiding van cyclisch beheer en niets doen.
3. **Vleermuizen**
Essentieel voor deze groep zijn oriëntatiemogelijkheden, beschutting, insectenrijkdom, huisvesting (oude bomen) en, afhankelijk van de soort, water. Dit betekent dat de inwendige variatie en de dichtheid van de structuur erg belangrijk is. Beplantingen van *geringe breedte (enkele meters) of een klein oppervlak (>100 m²) hebben*. Boomachtige structuren hebben de voorkeur omdat heggen en ruigten te laag zijn. De onderbreking in de lijnvormige elementen mag niet groter zijn dan enkele meters de afstand tussen vlakvormige elementen niet groter dan tientallen meters. Extensief grondgebruik en beheer en stedelijk gebied in de directe omgeving hebben een positief effect op vleermuizen. Wegen daarentegen vormen een negatief aspect.
4. **Randvogels (Geelgors, grasmus, gekraagde roodstaart)**
Afwisseling is voor deze groep belangrijker dan een verbindingzone. Een dergelijke zone draagt, door een grotere samenhang, wel indirect bij aan de verspreiding van de soorten. Interne structuur van de zone is wel belangrijk voor dekking en dergelijke. Een goed opgebouwde structuur (kruid-, struik, boomlaag) is daarbij van essentieel belang. Interne structuurvariatie kan ook door kleinschalig beheer verkregen worden. Extensief grondgebruik en incidentele bebouwing verhoogt eveneens deze variatie.
Grootschaligheid, verstedelijking
5. **Amfibieën en reptielen (kikkers, salamanders, hazelworm en dergelijke)**
Deze dieren maken voor dispersie, migratie en leefgebied gebruik van opgaande beplantingen. Het verlies aan geschikt leefgebied is een groot probleem. Diversiteit in biotopen is voor deze diergroepen van belang; natte en droge biotopen, open en dichte vegetaties. Mantelzoom- zoomvegetaties langs houtwallen met een afwisselende verticale en horizontale variatie hebben een positief effect op bruikbaarheid. Gefaseerd en cyclisch

beheer is daarbij essentieel. Verbindingen van enkele meters of een gering oppervlak van enkele honderden m² hebben een positieve uitwerking op amfibieën. De onderbrekingen in lijnvormige elementen mag niet groter zijn dan enkele meters en enkele tientallen meters tussen de vlakelementen. Alleen extensief grondgebruik, incidentele bebouwing en een locale rustige weg in de directe omgeving van de verbindingzone hebben geen effect op het gebruik.

6. Vlinders (eike- en sleedoornpage, dikkopjes)

Vlinders hebben voorkeur voor gevarieerde gebieden en vegetatiestructuur. Deze zijn belangrijker dan het type beplanting. Nectarplanten zijn het hele seizoen van belang. Ideaal is een houtwal met een zoomvegetatie die van hoog overgaat naar laag. De variatie stelt ook eisen aan het beheer; cyclisch en gefaseerd kappen/afzetten en/of maaien waarbij ruigte randen en struweel gehandhaafd blijven met name op zonnige plekken. Verbindingen van enkele meters of een gering oppervlak van enkele honderden m² hebben een positieve uitwerking. De onderbrekingen in lijnvormige elementen mag niet groter zijn dan enkele meters en enkele tientallen meters tussen de vlakelementen. Deze afstanden zegt ook wat over de maatvoering van de te nemen beheersmaatregelen. Is de breedte van de verbinding smal dan dienen om de kilometer stapstenen te worden gecreëerd. Is de verbinding breed dan kunnen grotere afstanden (enkele kilometers) zonder stapstenen probleemloos worden overbrugd. Intensief agrarisch gebruik en de aanwezigheid van drukke wegen werken negatief op het biotoop van vlinders.

Kijkend naar de behoeften van deze verschillende diergroepen voor een effectieve verbindingstructuur dan scoort de huidige ecologische verbindingstructuur van het gebied marginaal tot sub-optimaal niet alleen vanwege de onderlinge samenhang (verbindingafstanden zijn te groot), maar ook vanwege de vegetatiestructuur (de elementen zijn in verval en zonder zoom), de omvang van de onderscheidelijke elementen (de losse elementen zijn te klein) en de omgevingsfactoren (wegen, intensieve landbouw zijn sterk negatief beïnvloedend).

Het initiatief voor de Golfbaan Backerbosch biedt effectievere verbindingsmogelijkheden. De onderlinge samenhang wordt versterkt en de verbindingafstanden worden kleiner, de omvang van de onderscheidelijke elementen wordt versterkt en uitgebreid, de vegetatiestructuur wordt door extensivering van het gebied en gericht beheer verbeterd en de meest wezenlijke omgevingsfactoren wordt omgezet in een laag dynamische gebiedsontwikkeling. Hierdoor wordt de strategische ligging van het gebied ten opzichte van haar omgeving en de PES uitgebuit.

De vegetatie- en florakarteringen van de Provincie Limburg hebben als basis gediend voor de afbakening van deze kleine landschappelijke elementen en hun waarde. De filosofie van deze aanpak is dat wanneer je de waardevolle gebieden handhaaft waarbinnen de waarden van het gebied zich bevinden, dan is de basis voor een ecologische structuur van een gebied in ieder geval gewaarborgd - wat deze waarden dan ook mogen zijn. In het initiatief zijn deze gebieden als de kernen beschouwd voor de ecologische structuur van het totale gebied. Het ontwerp van de golfbaan is zoveel mogelijk uit de buurt van deze elementen gelegd. Daar waar dit niet mogelijk is, zijn de ingrepen door mitigerende maatregelen verzacht of gecompenseerd (zie hiervoor de Startnotitie m.e.r. golfbaan Backerbosch). Rond de waardevolle kernen zijn hoge en lage roughs gepland die een buffer gaan vormen rond deze structuren. Deze buffergebieden rond de aanwezige landschappelijke structuren zullen extensief (1x jaarlijks), zeer extensief (1x per twee jaar) of niet gemaaid gaan worden. Natuurlijke verjonging zal gehandhaafd blijven. Daarnaast wordt de huidige landschappelijke structuur hersteld en versterkt door de aanleg van hagen, poelen, boomrijen, -groepen en solitaire bomen. Daarbij is door een grondige landschappelijke analyse rekening gehouden met de ruimtelijk-visuele en geomorfologische structuur van

het gebied. Het landschappelijk ontwerp voorziet dus in een vergroting van het oppervlak, een versterking van de ecologische structuur en een verdichting van het landschappelijk netwerk binnen het gebied. Hierdoor worden verbindingsafstanden kleiner, de randlengte neemt toe en er ontstaat meer diversiteit. De ecologische bruikbaarheid en effectiviteit van de ecologische verbinding zal daardoor toe nemen ^{14]}. Daarbij verdwijnt de intensieve landbouw uit het gebied. Het gebied zal in zijn nieuwe samenhang geschikt zijn voor de hierboven beschreven diergroepen ongeacht het feit of deze groepen nu wel of niet in het gebied voorkomen. Naast het landschappelijk ontwerp is ook binnen het golftechnische ontwerp rekening gehouden met natuurontwikkeling. De fairways worden bijvoorbeeld qua oppervlak zo beperkt mogelijk gehouden. Deze gebieden worden te vaak bemaaid. Vaker dan bijvoorbeeld het beheer van de carry's waar het beheer natuurgericht kan plaatsvinden. Grote delen zullen derhalve door carry's (zie begrippenlijst) worden ingenomen. Ook beheerstechnisch zal rekening gehouden worden met natuurgericht beheer. De zwaar beheerde oppervlakten zullen zo beperkt mogelijk gehouden worden ten gunste van de meer extensief beheerde gebieden.

De provincie heeft de ecologische verbinding gedacht via de lineaire structuur rond het wandelpad centraal in het gebied. ^{23]} Deze landschappelijke structuur maakt contact met het bos ten westen van het Missiehuis. Vervolgens stopt deze verbinding omdat het bos uitloopt in een steil talud naar de rijksweg. Deze structuur kan dus dienen als een verbinding naar slaap en rustgelegenheid (bos), maar niet als doorgaande ecologische verbinding. Om dit te realiseren zal een ecoduct voor de nodige verbinding moeten zorgen om de Rijksweg te kunnen kruisen. Bij het voorliggende initiatief wordt het landschappelijk netwerk versterkt en zo ook de effectiviteit van de ecologische verbinding via het gebied. Deze verbindingen lopen door het hele gebied tot bij de Rijksweg. De Ausgangssituatie voor het creëren van een verbinding op deze plaats is effectiever (de verbinding is korter en minder bedreigend), maar veel goedkoper dan een verbinding hoger op de heuvel (ecotunnels onder de weg door).

Archeologie

In het MER dient helder te worden aangegeven op welke wijze archeologische waarden worden ingepast en veiliggesteld. De gemeente heeft, de ROB gehoord hebbende, dit advies van de Commissie MER in de volgende richtlijn verwoord.

- 6 *Teneinde in het MER duidelijk te kunnen aangeven op welke wijze archeologische waarden worden ingepast en veiliggesteld en om duidelijk in het MER het binnen het gehele plangebied aanwezige bodemarchief en de gevolgen hiervoor te beschrijven, dient er een archeologisch voor onderzoek te worden verreicht in de vorm van een Aanvullend Archeologische Inventarisatie (AAI), voor zover archeologische waarden verstoord danwel worden aangetast.*

In overleg met medewerkers van de ROB is het volgende overeengekomen. De wettelijke afdwingbaarheid tot het doen laten verrichten van een AAI geldt alleen het gebied van het archeologisch monument (romeinse villacomplex). Over dit gebied is afgesproken dat de holes en tees, zoals gebruikelijk, opgebouwd zullen worden in plaats van ingebouwd. Verder is afgesproken dat de drains en de beregening op 40 cm diepte zal worden gelegd. Als landschappelijke structuur zullen geen diepwortelende species worden gebruikt. Voor de werkzaamheden ter plaatse van de locatie van het romeinse complex zal na aanvraag van een vergunning op grond van de Monumentenwet worden verleend waarin de details zullen worden geregeld.

In het overleg is afgesproken de AAI te beperken tot die plekken waar gegraven zal gaan worden dit wil zeggen de plaats van het gebouw tot een diepte van 4 m¹, de plaats van de waterbuffer tot een diepte van 2,5 m¹, de poelen tot een diepte van 1.5 m¹ en de plaats van de ringleiding van de beregening tot een diepte van 0,40 m¹. Bij de aanleg en bij de vergunningen

zal het onderzoek vereist zijn en de graafwerkzaamheden daarvoor onder begeleiding van een archeoloog tijdens de uitvoeringsfase plaatsvinden. De ROB vindt het niet noodzakelijk om vooruitlopend de AAI uit te voeren (zie bijlage 4).

Aanleg waterpartijen

In het inrichtingsplan is een aantal waterpartijen opgenomen. Door de diepe ligging van het grondwater zal het nodig zijn om de bodems en wanden van deze waterpartijen waterondoorlatend te maken.

- 7 *In het MER dient aangegeven te worden op welke wijze dit geschiedt (HDPE-folie, klei of bentoniet) en wat voor effecten dit heeft op het milieu (ter plaatse of elders bijvoorbeeld als gevolg van ontgraving en transport). Tevens dient te worden aangegeven op welke wijze de waterpartijen ecologisch worden ingepast.*

De vijvers zullen worden afgedicht met bentonietmatten. De keuze voor dit materiaal is gebaseerd op overwegingen op het gebied van milieu, landschap, natuur en duurzaamheid. Bentoniet is een 100% natuurlijke zwelklei die in Noord-Amerika gewonnen wordt. De klei wordt tot 650°C verhit wordt waarbij vocht verdwijnt en bacteriën worden gedood. Resultaat is een poedervormig product dat verscheept wordt naar Duitsland. In de fabriek wordt het poeder op een geotextielweefsel van PP/HDPE gestrooid. Daar overheen komt een antiworteldoek van het zelfde materiaal (PP/HDPE) dat aan de onderlaag gepuntlast wordt door ongeveer 1 miljoen laspunten per m². Daarbij wordt de onderlaag licht verwarmt om het weefsel met de antiworteldoek te verbinden. De mat wordt in rollen van 5 m¹ breed en 30 m¹ lang aangeleverd die met een evenaar achter een trekker worden uitgelegd. In deze MER wordt ervan uitgegaan dat de milieu-gevolgen elders als gevolg van de aanleg van de waterpartijen op de golfbaan gezien de relatief kleine oppervlakten en hoeveelheden gebruikt materiaal verwaarloosbaar zullen zijn.

Het materiaal bestaat uit twee lagen geotextiel met daartussen bentonietpoeder. Na het graven van het cunet van de vijver wordt het licht geharkt en obstakelvrij gemaakt daarna worden de bentonietmatten gelegd met een overlap van 0,2 m¹ en vervolgens wordt het geheel met grond afgedekt en nat gemaakt. Door het contact met water zwelt de bentoniet op en vormt een waterdichte laag. Het materiaal past zich beter aan aan de morfologie, is duurzamer dan HDPE-folie alleen en is bij lekkage gemakkelijk te herstellen.

Berekening

- 8 *In het MER dient aangegeven te worden hoeveel water nodig is voor de berekening, hoe dit wordt verkregen en (tijdelijk) wordt opgeslagen.*

Een berekening installatie is gewenst, opdat tenminste de afslagen (tees) en (voor-)greens besproeid kunnen worden, vanwege de noodzakelijke zeer "schrake" bodemopbouw (droogtegevoelig). De berekening vindt plaats door middel van computergestuurde apparatuur, waardoor een zo efficiënt mogelijke toediening wordt verkregen. De berekening geschiedt met behulp van ondergrondse leidingen waarop, rondom alle greens en tees, pop-up sproeiers worden gemonteerd, die via een hoogfrequent signaal in werking kunnen worden gesteld door de computer. Daartoe worden onder alle holes een ringleiding aangebracht. Deze milieuvriendelijk HDPE leiding wordt op een diepte van 0,40 m¹ (bouwvoordiepte) aangelegd met een kettinggraver, waarmee een sleuf van circa 0,30 m¹ wordt gegraven, die vervolgens weer wordt aangevuld met het uitkomende materiaal. Bij extreme droogte kunnen sproeiers op de ringleiding worden aangesloten. Het beregeningswater wordt onttrokken aan de, onder meer voor dit doel aan te leggen, nieuwe waterpartijen binnen het plangebied. De berekening geschiedt op een zodanige wijze dat niet meer water wordt toegevoegd dan door het gras kan worden vastgehouden. De berekening vindt plaats op momenten dat de golfbaan niet wordt gebruikt (avond nacht en vroege ochtend). Hiermee wordt tevens bereikt dat het waterverlies als gevolg van verdamping zo gering mogelijk is. Om de benodigde pompcapaciteit zoveel mogelijk te beperken worden de verschillende greens en tees zoveel mogelijk na elkaar beregend. Op de golfbaan bedraagt de totale oppervlakte aan greens, voorgreens en tees circa 2,8 ha. Door de overlap tussen de sproeiers en doordat het bereik van de sproeiers iets groter is dan de oppervlakte van genoemde ter-

reinonderdelen, kan worden uitgegaan van een netto te beregenen oppervlakte van 4 ha. Op grond van ervaringen op golfbanen elders wordt uitgegaan van toediening van circa 2 á 3 mm water per m² per etmaal. Dit betekent dat per beregeningsgift in totaal 100 m³ water wordt toegediend (gemiddeld 2,5mm).

In een gemiddeld jaar kan worden uitgegaan van circa 80 beregeningsgiften. Hierbij is rekening gehouden met de gemiddeld onder deze omstandigheden optredende verdeling van neerslag en verdamping. In een gemiddeld groeiseizoen (april-oktober) zal derhalve circa 8.000 m³ beregeningswater op de golfbaan nodig zijn. In een extreem droog jaar (90%-droog jaar, gemiddeld eens in de 10 jaar) kan globaal worden uitgegaan van 120 beregeningsgiften. Dit betekent dat gedurende maximaal 120 droge dagen wordt beregend. In een dergelijke situatie zou per groeiseizoen dus totaal 12.000 m³ water nodig zijn voor beregening van de greens, voorgreens en tees. Daarnaast zal in een extreem droge periode tevens beregening van enkele dalen van de fairways kunnen plaatsvinden (totaal circa 2 ha). Uitgaande van toediening van gemiddeld 2,5 mm water per etmaal, leidt dit tot een extra beregeningsgift van 50 m³ per etmaal. Indien aan dergelijke hoeveelheid gedurende 40 extreem droge dagen wordt toegediend, leidt dit tot een extra behoefte aan beregeningswater van 2.000 m³. De piekbehoefte aan beregeningswater op een golfbaan wordt bepaald door de beschikbare tijd waarin de beregening moet plaatsvinden en de oppervlakte van de te beregenen terreinonderdelen. De duur waarover kan worden beregend bedraagt over het algemeen 5 á 7 uren. In deze tijd moet op de green, voorgreens en tees een hoeveelheid van circa 100 m³ water worden toegediend. Dit houdt in dat de onttrekkingscapaciteit voor beregening van deze terreinonderdelen minimaal 14 tot 20 m³/uur dient te zijn. Indien tevens wordt uitgegaan van beregening van dalen van de fairways in een extreem droge periode is per etmaal in totaal 150m³ water nodig. Om een dergelijke hoeveelheid in de beschikbare tijd te kunnen toedienen is een onttrekkingscapaciteit van 21,5 tot 30 m³/uur benodigd. Het voor beregening benodigde water wordt onttrokken aan de nieuw aan te leggen waterpartij, met een oppervlakte van circa 300 m². Met een diepte van gemiddeld 2 m is er sprake van een waterbuffer van circa 500 m³. Het waterpeil in deze vijver wordt op niveau gehouden door maximaal 10 m³ per uur aan het grondwater te onttrekken, met name in de periode dat geen beregening plaatsvindt. De totale geschatte behoefte komt op jaarbasis niet boven de 20.000 m³.

Bemesting

- 9 De gemeente adviseert in het MER de in de Startnotitie aangegeven mestgiften, die de aangescherpte normering voor de bemesting van golfbanen vele malen overschrijden, nader te onderbouwen. De mestgiften, uitgesplitst naar N, P en K gehalte, dienen voor de greens, tees, fairways en roughs afzonderlijk te worden aangegeven. Uit MER's voor golfbanen blijken de mestgiften nogal te variëren. Volgens de verstrekte gegevens van de NGF wordt voor een 18 holes golfbaan op löss de navolgende bemesting geadviseerd:

Onderdeel	Freque ntie per jaar	Mestgift kg/ha	Oppervlak in ha zie blz xx	Mestbehoef te (Oppervlak x mestgift x frequentie)	Bij mengmeststof 15%+5%+20%+2%			
					kg/NO ₃	kg/ P ₂ O ₅	kg/K ₂ O	kg/MgO
Greens en Voorgreens	3/jaar	50	1,8	270	41	14	5	0,5
Tees	2/jaar	50	1	100	15	75	20	2
Fairways	0,5/jaar	50	18,25	455	68	23	91	9
Semi-roughs	0,5/jaar	25	4,95	62	9	3	12	1

Onderdeel	Freque ntie per jaar	Mestgift kg/ha	Oppervlak in ha zie blz xx	Mestbehoef te (Oppervlak x mestgift x frequentie)	Bij mengmeststof 15%+5%+20%+2%			
					kg/NO ₃	kg/ P ₂ O ₅	kg/K ₂ O	kg/MgO
Driving- range	1/jaar	50	2,5	125	19	6	25	3
TOTAAL			28,5	1012	152	121	153	15,5
					kg/NO ₃	kg/ P ₂ O ₅	kg/K ₂ O	kg/MgO

tabel 3: Bemesting volgens de NGF

Bovenstaande betekent een bemestingsdruk van 35,5 kg/ha/jaar.

Door de intrede van de mineralenboekhouding (MINAS) zijn de fosfaatnormen sterk aangescherpt. Een golfbaan is weliswaar niet 'Minasplichtig', maar dient wel te voldoen aan de norm voor grondwaterbeschermingsgebieden van 20 kg P₂O₅/ha/jaar betreffende overige gronden.²⁴] Het bemestingsadvies van de NGF gaat over deze norm heen. Voor stikstof is momenteel geen norm gesteld. Binnen het ROM-Mergelland is een project mineralenboekhouding opgestart dat moet leiden tot aanvullende normen voor stikstof en fosfaat in het Mergelland. In Zuid-Limburg is namelijk het nitraat een probleem. De hoeveelheden gebruikte meststoffen ten opzichte van het huidige landbouwkundige gebruik is zo weinig dat nitraat geen probleem zal zijn. Daarnaast zullen gecoate meststoffen gebruikt worden. In de volgende berekening is uitgegaan van 20 kg P₂O₅/ha/jaar in plaats van 120 kg. Uitgegaan is van normale meststoffen. Bij gecoate mengmeststoffen en andere mengmeststoffen met andere percentages, zoals 14+0+7 of 14+0+19+3, kan de berekening totaal anders uitvallen. Bij toepassing van deze kan tot een verdere reductie van de hoeveelheid fosfaat worden gekomen zonder dat de grasgroei van de greens daar onder te leiden heeft. In dat opzicht kan, bij lagere fosfaatgehalten, de stikstofgift verhoogd worden. Het is golftechnisch verantwoord om uit te gaan van het in de volgende tabel 4gepresenteerde bemestingsregiem. Dit regiem is getoetst aan het meststoffengebruik op vergelijkbare banen in de regio; banen op lössgrond zoals Wittem en Voerendaal. In de praktijk blijkt dat de semiroughs, door de goede bodemvruchtbaarheid, niet bemest behoeven te worden. De meststoffen zullen zoveel mogelijk worden besteld als ze nodig zijn en dan direct worden verwerkt. Eventuele opslag vermindert de kwaliteit.

Onder- deel	Fre- quentie per jaar	Mest- gift kg/ha	Opperv- vlak in ha zie blz xx	Meststof	Mestbe- hoeft (Oppervlak x mestgift x frequentie)	kg/NO ₃	kg/ P ₂ O ₅	kg/K ₂ O	kg/MgO
Greens	3/jaar	125	1,8	15+5+20+2	225	34	11	45	4,5
				14+2+4	225	32	4,5	9	0
				14+2+4	225	32	4,5	9	0
				TOTAAL	675	98	20	63	4,5
Tees	2/jaar	150	1	15+5+20+2	150	23	8	30	3
				14+2+4	150	21	3	6	0
				TOTAAL	300	44	11	36	1

Onder-deel	Fre-quentie per jaar	Mest-gift kg/ha	Oppervlak in ha zie blz xx	Meststof	Mestbe-hoefte (Oppervlak x mestgift x frequentie)	kg/NO ₃	kg/ P ₂ O ₅	kg/K ₂ O	kg/MgO
Fairways	1 x per jaar of 1 x per 2 jaar	110	18,25	KAS 27%	2008	542	0	0	0
Driving-range	1 x per jaar of 1 x per 2 jaar	110	2,5	KAS 27%	275	75	0	0	0
				TOTAAL		75			
TOTAAL			23,55	TOTAAL	3258	759	31	99	5,5
						kg/NO ₃	kg/ P ₂ O ₅	kg/K ₂ O	kg/MgO

tabel 4: Voorgesteld bemestingsschema

Bestrijdingsmiddelen

- 10 Het gebruik van bestrijdingsmiddelen wordt in de Startnotitie uitvoerig beschreven. In de Startnotitie wordt echter niet aangegeven of naast genoemde middelen zoals MCPA, MCCP en ijzersulfaat ook andere bestrijdingsmiddelen (incidenteel) tijdens aanleg en beheer worden toegepast. Indien zulks niet het geval is dient in het MER aangegeven te worden op welke wijze men bij genoemde situaties handelt.

Bij een goed beheer van een golfbaan behoeven bestrijdingsmiddelen slechts op zeer beperkte schaal en zeer incidenteel te worden toegepast. Dit beheer is gericht op ecologisch beheer en geldt voor het gehele gebied. In de beginfase na de aanleg van de golfbaan zullen er veel onkruiden boven komen. Gezien het huidige gebruik van de gronden is dit niet ondenkbaar. Met het oog op een natuurlijke ontwikkeling zal evenwel getracht worden het herbicidegebruik, slechts toegepast worden op de greens en de tees (circa 2,8 ha), binnen vijf jaar tot nul te reduceren. Alsdan zal handmatig verder beheerd worden. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen op een golfbaan moet ook vanwege golftechnische redenen zoveel mogelijk worden beperkt, omdat na toediening van deze middelen de golfbaan (of onderdelen daarvan) gedurende enige tijd niet kunnen worden gebruikt, in verband met de kans op contact met het toegediende middel.

Er zijn geen vaststaande regels met betrekking tot de frequentie en het tijdstip van toepassing. Wanneer de bestrijdingsmiddelen worden toegepast is dat ingegeven door de dan heersende omstandigheden, die in hoge mate worden bepaald door de weersomstandigheden, het gevoerde beheer en door de constructie van de verschillende golfbaanonderdelen. Chemische bestrijdingsmiddelen zullen alleen in de uiterste noodzaak, slechts op de greens en de tees worden toegepast. Mocht er een chemisch bestrijdingsmiddel noodzakelijk zijn wordt dit gekocht en direct verwerkt. Het is ondoenlijk om alle ziekten en plagen e.d. bestrijdingsmiddelen in voorraad te hebben. Restanten in kleine hoeveelheden zullen worden bewaard in een afgesloten ruimte die speciaal voor dit doel zal worden ingericht.

Volgens de verstrekke gegevens van de NGF wordt voor een 18 holes golfbaan op löss de navolgende bestrijdingsmiddelen geadviseerd:

Herbiciden (alleen toe te passen op greens en tees)

Actieve stof	gehalte actieve stof	maximale hoeveelheid p/jr
MCPA	250 gr/ltr	20 liter
MCPP	560 gr/ltr	25 liter
Glyfosaat (b.v. roundup)	360 gr/ltr	10 liter

Op de greens behoeft in principe geen herbicide gebruikt te worden gezien het maaibeheer en het substraat.

Fungiciden (alleen toe te passen op greens en tees)

Actieve stof	gehalte actieve stof	hoeveelh p/jr
Tiabendazol/Imazalil (b.v. Lirotek)	3,6 liter	8 liter

IJzersulfaat is strikt genomen geen fungicide. Het is een stof die de celwand sterker maakt en daarmee de aanval door fungi sterk verminderd.

Insecticiden

Deze groep van stoffen behoeven in principe niet te worden toegepast. Door gericht beheer, inzet van biologische bestrijding en gedegen kennis van de cycli van schadetoebrengende insecten is spuiten niet nodig. Berekening kan bijvoorbeeld bij een goede kennis van de cyclus van de langpootmug (ritnaalden) goed gebruikt worden ter voorkoming van het afzetten van eieren. Daarnaast kan door het toepassen van wilde peen (*Daucus carota*; een waardplan voor sluipwespen) in de natuurroughs veel schade worden voorkomen. Kauwen kunnen eveneens een bijdrage leveren bij de biologische bestrijding. Er ontstaat wel enige schade door deze vogels, maar deze is beperkt ten opzichte van de schade door ritnaalden, engerlingen en dergelijke.

Onderhoud

In de Startnotitie wordt aangegeven dat de roughs niet of nauwelijks worden beheerd. Ervaringen met golfbanen elders leren dat de hoge roughs vaak intensief vrijgehouden worden van struik- en kruidlaag (opschonen) om het zoeken van verkeerd geslagen golfballen te vereenvoudigen. De mededeling dat de richtlijnen van bijvoorbeeld de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg (IKL) bekend zijn, is niet voldoende.

- 11 *In het MER zal moeten worden aangegeven welke beheersmaatregelen in de hoge roughs worden genomen en op welke wijze de hoge roughs worden ingericht.*

Vooropgesteld, de golfbaan Backerbosch is een natuurgolfbaan dit wil zeggen dat naast golfen natuurontwikkeling plaatsvindt. Intensief beheerde gebieden zijn greens, tee's, fairways en semiroughs. Deze zullen volgens golftechnische normen gemaaid worden. De roughs en carry's zullen extensief beheerd worden (zie bijlage 6). De golfers zullen zich hieraan moeten aanpassen.

Om te komen tot natuurontwikkeling op golfbanen is het maken van een beheersplan en een duidelijk aangegeven baanzonering essentieel en dat daarnaast de greenkeepers voldoende kennis en gevoel van en voor natuurbeheer op golfbanen hebben. Bij de verdere plandetaillering zal het maken van een beheersplan een belangrijk onderdeel gaan vormen. Daarbij zullen de initiatiefnemers met de milieugroepen en het IKL gaan samenwerken.

Op een golfbaan kunnen drie groepen gebieden onderscheiden worden ²⁵⁾ (zie ook bijlage 9):

1. Cultuureenheden.

Onder deze groep vallen de tee, fairway, apron, foregreen, green en bunker.

Binnen deze gebieden zijn geen natuurwaarden te ontwikkelen. Door een afgestemd milieuhygiënisch beheer met betrekking tot het beperken van bemesting, berekening en bestrijdingsmiddelengebruik, kan een waardeontwikkeling in de semi-natuurlijke en

- natuurlijke eenheden positief worden beïnvloed.
- 2. Semi-natuurlijke eenheden.
Deze groep bestaat uit de semi-roughs
Binnen deze gebieden is in beperkte mate natuurontwikkeling mogelijk
- 3. Natuurlijke eenheden
Onder deze groep vallen de carry, de waterpartijen en de natuurroughs. De natuurroughs zijn te verdelen in hoge en lage roughs. Dit wil zeggen roughs met een struweelachtige vegetatie en roughs met een ruigtevegetatie. Op dit type roughs is de potentie voor natuurontwikkeling het grootst

In de roughs en carry's zal een kleinschalig beheer worden gevoerd met een maximale spreiding van het cyclisch beheer niet alleen in de tijd, maar ook in ruimte. Indien het gaat om een bestaande structuur zal eerst de braam en de vlier verwijderd gaan worden en verspreid spullen worden bijgeplant. Vervolgens zal een beheercyclus van 10 jaar 20% worden gehanteerd. Dit wil zeggen op dezelfde plek na 50 jaar wordt teruggekomen. Bij nieuwe structuren zal een beheercyclus van 3 jaar 30% gehanteerd worden (eenmaal in de 9 jaar op dezelfde plek). Na 25-30 jaar zal overgegaan worden op een vergelijkbare beheersfrequentie als bij bestaande structuren (10 jaar 20%). Het beheer zal in beide gevallen bestaan uit het terugzetten op overstaanders.

- 12 *In het MER dient te worden aangegeven in welke mate de golfvoorziening wordt afgerasterd en wat het gevolg hiervan kan zijn op wildwissels. Tevens dient te worden aangegeven op welke (milieuvriendelijke) wijze de veiligheid van spelers en wandelaars wordt gegarandeerd (verkeerd geslagen ballen).*

Voorop gesteld zal zo weinig mogelijk gebruik gemaakt worden van afrasteringen. De geomorfologie van het gebied is zodanig dat het gebied op een natuurlijke wijze omgeven is door taluds van holle wegen en andere obstakels. Daarnaast zijn de tees op een zodanige wijze gepland (parallel) dat er weinig plaatsen zijn die tot gevaarlijke situaties zullen gaan leiden. De praktijk wijst uit dat bij het gebruik van een 18 holes baan dergelijke omstandigheden nauwelijks voor-komen. In die situaties waar dit het geval is een opgaande beplanting gepland. Meestal is het aanbrengen van een dergelijke structuur afdoende. Als dit niet het geval is dan zal de structuur gekombineerd worden met een hekwerk dat 0,3 m¹ van de grond begint. Op deze wijze vormt het hekwerk geen obstakel voor het dierenleven en wordt de beoogde veiligheid voldoende ge-waarborgd.

De gemeente is van mening dat in de Startnotitie weergegeven uitgangspunten ten aanzien van het aantal verkeersbewegingen en de parkeerbehoefte te gunstig worden voorgesteld. Het uitgangspunt dat optimaal gebruik gemaakt zal worden van het verschijnsel carpools, wordt tot nu toe door de praktijk op golfbanen niet bevestigd. Een gemiddelde bezetting van 1,5 spelers/bezoekers per auto wordt al vaak niet gehaald. De gegevens in de tabel "maximale jaarcapaciteit" (bijlage 13) zijn verwarrend en geven geen duidelijk inzicht in het gebruik van een golfbaan.

- 13 *In het MER zal derhalve een meer op de praktijk afgestemde benadering van de parkeerbehoefte en het aantal verkeersbewegingen moeten worden opgenomen.*

Een op de praktijk afgestemde benadering van het aantal benodigde parkeerplaatsen is de parkeerplaatsen van de 18 holes banen in de regio op te tellen en vervolgens het gemiddelde te bepalen. Bijlage 2 geeft het aantal parkeerplaatsen weer op de bestaande parkeerplaatsen in de regio. Het gemiddelde aantal parkeerplaatsen op de 18 holes banen bedraagt 137 parkeerplaatsen. Wanneer de parkeerplaatsen op vergelijkbare banen wordt bekeken dan bedraagt het gemiddelde 164 parkeerplaatsen. Bij de golfbaan in Voerendaal zijn 110 parkeerplaatsen aanwezig. Dit is ruim voldoende bij normaal gebruik. In dat opzicht zijn de bij de golfbaan Backerbosch geplande 130 eigen parkeerplaatsen ruim voldoende.

Een andere, eveneens pragmatische, manier van het berekenen van de gemiddelde parkeerbehoefte is vanuit het gebruik van de golfbaan, gebaseerd op praktijkgegevens. Bij de minimale

verkeersbehoefte is uitgegaan van carpools met een gemiddelde bezetting van 1,35 personen per auto. Verder is er van uitgegaan dat op de meeste openbare golfbanen in Nederland en Europa elke 10 minuten op de eerste hole wordt gestart met maximaal vier personen. Bij een start om de tien minuten betekent dit maximaal 24 personen per uur (6 starts x 4 personen). Wanneer deze mensen carpools (1,35 per auto) dan is er een minimale parkeerbehoefte voor het verblijf van deze personen van 18 parkeerplaatsen ($24 : 1,35$) vereist. Over 18 holes speelt men ongeveer vier uur. Met een aangenaam verpozen douchen en dergelijke ligt de gemiddelde verblijftijd op 5 uur. Dit betekent per dag maximaal $5 \times 24 = 120$ en minimaal $5 \times 18 = 90$ parkeerplaatsen.

Op een driving range/pitch en puttbaan met afslagwal aan twee zijden kunnen ongeveer 60 spelers gelijktijdig oefenen of les krijgen. Oefenen en privélessen nemen niet meer dan een half uur tijd in beslag. Groepslessen veelal een uur. De verblijftijd bedraagt ongeveer anderhalf uur. Dit betekent een additionele parkeerbehoefte aan minimaal 67 en maximaal 90 parkeerplaatsen.

Voor personeel, management en dergelijke worden 10 plaatsen gereserveerd.

Onderdeel	Minimale parkeerbehoefte met carpools bij maximale bezetting	Maximale parkeerbehoefte zonder carpools bij maximale bezetting
18 holes baan	90	120
driving range/pitch en putt	67	90
Personeel	10	10
Totale parkeerbehoefte	167	220

tabel 5: Minimale en maximale parkeerbehoefte bij maximale bezetting van 100%

In bovenstaande tabel worden de bovengenoemde cijfers opgeteld. Deze behoefte geldt een bezetting van 100%. Op basis van de Gostagegegevens is uitgegaan van een reëel ingeschatte topbezetting van 53 %. Alsdan kan men volstaan met minimaal 88 en maximaal 116 parkeerplaatsen. Bij een lage bezetting van 33% zijn er minimaal 55 en maximaal 73 parkeerplaatsen nodig.

De aanwezige en geplande voorzieningen zijn ruim voldoende om deze behoefte te dekken. Gezien de berekening zijn de in het plan voorziene 130 parkeerplaatsen met de al aanwezige parkeervoorzieningen (265 voertuigen) ruim voldoende.

14. *De gemeente Margraten voegt daarnaast de volgende richtlijn toe. Rekening houdende met de opmerkingen van de Commissie MER dient de geluidsbelasting te worden bepaald als gevolg van verkeersbewegingen van en naar de golfbaan. De beoordeling van de geluidsbelasting dient plaats te vinden op een wijze die nagenoeg overeenkomt met de wijze waarop verkeerslawaai wordt beoordeeld. Dit betekent dat de aan de golfbaan toe te rekenen verkeersbewegingen aan de hand van de etmaalwaarde van het bij die verkeersbewegingen behorende geluidniveau wordt bepaald. Een en ander dient te geschieden overeenkomstig de circulaire van het Ministerie van VROM, dd 29 februari 1996, kenmerk MBG 96006131; 'Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting; beoordeling in het kader van de vergunningverlening op basis van de Wet Milieubeheer'. Het akoestisch onderzoek, uitgevoerd door een terzake deskundig adviesbureau, waarin tevens rekening wordt gehouden met woningen van derden en gevoelige objecten en de daarvoor geldende maximale binnenwaarde van 35 dB(A), dient in zijn geheel te worden opgenomen in het MER.*

Bovenstaande gegevens met betrekking tot de parkeerbehoefte kunnen eveneens gebruikt worden voor de berekening van het aantal verkeersbewegingen. Hiervoor dient een circulatiefactor berekend te worden op basis waarvan het gebruik van de diverse voorzieningen kan worden berekend. Deze factor wordt berekend door de gemiddelde speelduur te delen door de verblijf-

tijd. Bijvoorbeeld kan op een 18 holes baan in de winter maar 4 uur gegolfd worden. In de zomer ligt dit rond de 8 uur. Gemiddeld kan er over het jaar 6 uur op jaarbasis gespeeld worden. Bij 5 uur verblijf levert dit een circulatiefactor op van 1,2/dag (6 : 5). Voor de driving range/ pitch en puttbaan wordt een circulatiefactor van 1,2 gehanteerd. Voor het personeel geldt een factor 1,2 bij een 8 urige werkweek. In de onderstaande tabel worden de verkeersbewegingen van en naar de golfbaan (heen en terug zijn twee verkeersbewegingen) vermenigvuldigd met deze circulatiefactoren.

Onderdeel	Minimale verkeersbewegingen bij carpoolen bij maximale bezetting		Maximale verkeersbewegingen zonder carpoolen bij maximale bezetting	
18 holes baan	90 x 2x 1,2	216	120 x 2x 1,2	288
driving range/ 9 pitch en putt	67x 2x 1,2	160	90 x 2x 1,2	216
Personeel	10 x 2x 1,2	24	10 x 2x 1,2	24
Totale verkeersbewegingen		400		528

tabel 6: Minimale en maximale verkeersbewegingen bij maximale bezetting van 100%

Bij een 53% bezetting wordt minimaal 212 en maximaal 280 gebruik gemaakt van de toegangsweg. Bij een 33% bezetting is dit minimaal 132 en maximaal 174.

In 1995 is op een aantal punten langs de Bemelerweg een verkeerstelling verricht. Daarbij is, naast de actuele gemeten gegevens, een trend geschat voor de verkeersontwikkeling op deze weg tot 2005 waarbij uitgegaan is van een autonome groei van 1% per jaar. In de onderstaande tabel worden deze gegevens weergegeven.

Omschrijving	Verkeerstelling	
	Actuele gegevens 1995	Prognose 2005
Etmaalintensiteit	1800	1990
Lichte voertuigen 98%	1764	1950
Middelzware voertuigen 1,5%	27	30
Zware voertuigen 0,5%	9	10

tabel 7: Verkeerstelling Bemelerweg

Voor 1998 en verder betekent dit inclusief de autonome groei, rekeninghoudend met de verschillende bezettingsgraden en wel of niet carpoolen het volgende in toename aan verkeersbewegingen een en ander zoals in de volgende tabel is weergegeven. In deze tabel worden de minimale en maximale verkeersbewegingen voor de verschillende bezettingspercentages bij de dagwaarde zonder golf opgeteld om de dagwaarde met golf te krijgen.

Omschrijving	1998	2005
24 uurswaarde	1855	1990
dagwaarde zonder golf	1428	1524

dagwaarde met golf 100% bezetting	maximaal	1956	2052
	minimaal	1828	1924
dagwaarde met golf 53% bezetting	maximaal	1708	1804
	minimaal	1640	1736
dagwaarde met golf 33% bezetting	maximaal	1602	1698
	minimaal	1560	1656

tabel 8: Prognose verkeersbewegingen 1998-2005 met de golfbaan met verschillende bezettingsgraden.

Op basis van deze gegevens is een onderzoek verricht overeenkomstig de circulaire van het Ministerie van VROM, dd 29 februari 1996, kenmerk MBG 96006131; 'Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting; beoordeling in het kader van de vergunningverlening op basis van de Wet Milieubeheer'. Het akoestisch onderzoek, waarin tevens rekening wordt gehouden met woningen van derden en gevoelige objecten en de daarvoor geldende maximale binnenwaarde van 35 dB(A), is uitgevoerd door DGMR raadgevende ingenieurs bijvoorbeeld Maastricht. De conclusies uit dit onderzoek zijn (zie bijlage 10):

1. Dat de toename van de geluidsbelasting vanwege het verkeer van en naar het golfcomplex bij een realistische bezettingsgraad van 53% minder dan 1 dB(A) bedraagt en derhalve akoestisch niet relevant is.
2. Dat de toename van de geluidsbelasting vanwege het verkeer van en naar het golfcomplex bij een maximale bezettingsgraad van 100 % 1 dB(A) bedraagt en niet zorgt voor een verslechtering van het akoestisch klimaat.
3. Dat de geluidsbelasting vanwege het verkeer van en naar het golfcomplex voldoet bij een realistische bezettingsgraad van 53% aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) in verband met de circulaire van het Ministerie van VROM, dd 29 februari 1996, kenmerk MBG 96006131; 'Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting; beoordeling in het kader van de vergunningverlening op basis van de Wet Milieubeheer'.

3.3 Alternatieven

3.3.1 Locatie-alternatief

- 15 *Indien blijkt dat het voornemen gelegen is in of in de nabijheid van kerngebieden of ontwikkelingsgebieden van de ecologische hoofdstructuur, en sprake is van aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken, dient in het MER ten minste één locatie-alternatief te worden uitgewerkt op hetzelfde detailniveau als de overige alternatieven. Indien dit niet mogelijk blijkt, dient dit in het MER te worden beargumenteerd.*

Van Aantasting is volgens het Structuurschema Groene Ruimte sprake als actuele waarden verloren gaan en/of ontwikkelingsmogelijkheden onomkeerbaar worden aangetast. Daarvan is sprake als:

- letterlijk unieke situaties verloren gaan (bijvoorbeeld een geologisch fenomeen, een specifiek cultuurmonument);
- ecologische processen op landschapsniveau blijvend verstoord raken (bijvoorbeeld verandering van de waterhuishouding);
- populaties van nationaal zeldzame of voor dat ecosysteem kenmerkende soorten planten of dieren zodanig worden verkleind, versnipperd of geïsoleerd dat hun lokale voortbestaan op termijn niet meer is verzekerd. Bij het onomkeerbaar verloren gaan van ontwik-

kelingsmogelijkheden moet vooral worden gedacht aan zodanige veranderingen van bodemopbouw en hydrologie (door vergraving of nieuw grondgebruik) dat de oorspronkelijke potenties voor de ontwikkeling van bepaalde natuurdoeltypen voor ten minste decennia verloren gaan.

Bij voorgenomen initiatief is van aantasting van wezenlijke waarden geen sprake. Er wordt met de grootste zorgvuldigheid omgegaan met de geomorfologie en andere geologische fenomenen (beperken van grondverzet tot een minimum en slechts oppervlakkige egalisering) en met de locatie van het Romeinse villacomplex. De ecologische processen, de visueelruimtelijke structuur op landschapsniveau worden versterkt en verbeterd. Het initiatief voorziet in het opheffen van de geconstateerde in- en externe desintegratie van landschappelijke structuren waardoor het voortbestaan en de bestaansvoorwaarden van bestaande en nieuwe populaties en natuurdoeltypen sterk worden verbeterd.

Er is dus geen sprake van ligging op de EHS en aantasting van wezenlijke waarden. Derhalve hoeft in dit MER geen locatie-alternatief ontwikkeld te worden.

3.3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

In de Startnotitie wordt gesteld dat de voorgenomen activiteit overeenkomt met het meest milieuvriendelijk alternatief. Deze stelling wordt door de gemeente niet onderschreven.

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- *realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;*
- *uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;*
- *in het MER op een gelijkwaardige wijze te worden beschreven.*

Wat de initiatiefnemer met deze opmerking in de Startnotitie m.e.r. golfbaan Backerbosch heeft willen aangeven dat het initiatief zoals het gepland is (inrichtingsvariant 1) op zich alle eigenschappen van een mma in zich draagt. De initiatiefnemer had in het gebied een initiatief kunnen ontplooiën voor een golfbaan pur sang. Een golfbaan die voorbij gaat aan elke waarden. Een golfbaan die 100% gericht is op het golfen en die geen rekening houdt met das, kleine landschapselementen landschapvisuele inpassing, geomorfologische structuur en dergelijke. In dat geval zou er mogelijk sprake zijn geweest van aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken. Deze aanpak is voor de initiatiefnemer van meet af aan niet realistisch en niet bespreekbaar geweest. In vergelijking met het huidige gebruik is een dergelijke baan milieuvriendelijker vanwege een lager meststoffen- en pesticidegebruik. In vergelijking met een golfbaan pur sang en het huidige gebruik is in de Startnotitie m.e.r. golfbaan Backerbosch het voorgenomen initiatief een 'meest milieuvriendelijk alternatief' genoemd.

In de aanpak is uitgegaan van de omgeving en daarop is de golfbaan afgestemd. Daarbij is de initiatiefnemer zeer ver gegaan in het tegemoet komen aan bestaande waarden en potenties van het gebied. Sterker nog zij zijn uitgangspunt geweest bij het golftechnisch ontwerp. Deze gekozen aanpak maakt het moeilijk om een nog milieuvriendelijker initiatief te ontwerpen wat voldoet aan de mma-criteria en dat voor de initiatiefnemer evenveel realiteitswaarde heeft. Door een herschuiwing in de routing van de holes en een nog zorgvuldiger ruimtelijke inpassing van de golfbaan ter hoogte van de dassenburcht is een mma ontwikkeld. Ter plaatse van de burcht is meer ruimte gepland voor een vrije uitloop voor de das. Het alternatief komt daarom vooral tegemoet aan de aanwezigheid van de das in dit noordoostelijke deel van het gebied. Dit alternatief wordt verderop 'inrichtingsvariant 2' genoemd.

16 *Gelet op de aard van het gebied en de grootte van het plangebied geeft de gemeente in overweging om in het MER te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een 18 holes golfbaan te realiseren die bestaat uit 9 wedstrijd + 9*

oefenholes. Daarnaast kan onderzocht worden of er mogelijkheden zijn om de drivingrange geheel of gedeeltelijk te 'verplaatsen' naar de aangrenzende sportvelden.

Er zijn een aantal redenen waarom de initiatiefnemer geen 9 wedstrijd + 9 oefenholes golfbaan heeft ontwikkeld. Naast strategische en een marketing gerichte overwegingen om een dergelijk alternatief niet te ontwikkelen is een 9 wedstrijd + 9 oefenholes golfbaan is op termijn niet exploiteerbaar. Dit wordt ook door de Nederlandse Golf Federatie beaamd. Het gebied ligt niet op de PES; de concreet begrensde EHS. Daarbij speelt ook dat het rijk vindt dat functiewijzigingen zoals bos en golfbanen inplaats van intensieve landbouw, mogelijk moet blijven. Het is daarom dat de initiatiefnemer geen reden ziet om af te wijken van het voorgenomen initiatief.

Verder dient in het MER aandacht besteed te worden aan de mogelijkheden om:

- 17 ● een groter oppervlak aan natuur te ontwikkelen, bijvoorbeeld in het gedeelte dat onder de werking van de relatienota valt;
In beide inrichtingsvarianten is hierin voorzien (zie tabellen onder richtlijn 2 en 33).
- 18 ● extra natuurvriendelijke voorzieningen te treffen voor bijvoorbeeld vlinders en herpeten;
Met deze groepen van dieren is in het voorgenomen initiatief rekening gehouden door verdichting van de landschappelijke structuur, door de aanleg van bloemrijke zoom- en graslandvegetaties, door een glooiende afwerking van de oevers van de waterpartijen en door extensief en cyclisch maaibeheer (zie ook bijlage 9). De doelsoorten zullen in een nader uit te werken beheersplan verder gespecificeerd worden.
- 19 ● voorzieningen te treffen die de ecologische verbindingfunctie van het gebied tussen het Savelsbosch en het Plateau van Margraten met de Mettenberg versterken;
Dit is een van de uitgangspunten voor het ontwerp van het landschappelijk en het golf-technische ontwerp. Het initiatief voor de Golfbaan Backerbosch biedt effectievere verbindingsmogelijkheden dan de huidige gebiedsinrichting. Wat dat betreft functioneert het gebied momenteel marginaal tot suboptimaal. Bij het initiatief wordt de onderlinge samenhang versterkt en de verbindingsafstanden worden daardoor kleiner, de omvang van de onderscheidelijke elementen wordt versterkt en uitgebreid, de vegetatiestructuur wordt door de aanleg, de extensivering van het gebied en gericht beheer verbeterd en de meest wezenlijke negatieve omgevingsfactoren wordt omgezet in een laagdynamische gebiedsontwikkeling. Door het scheppen van optimalere omstandigheden zal het gebied als de in het beheersgebied bedoelde buffer en ook als verbindingsstructuur tussen bovenstaande gebieden beter gaan functioneren.
- 20 ● maatregelen te treffen die bijdragen aan de instandhouding van de aanwezige dassenpopulatie (bijvoorbeeld het aanleggen van een dassentunnel, extra fourageplaatsen);
'Het is relatief makkelijk een das te beschermen omdat het een tamelijk dom dier is.'^{26]}
De das is een in Nederland bedreigde diersoort als gevolg van de verkleining van het areaal voor fourageren, dispersie en migratie door intensief agrarisch landgebruik, stads-uitbreidingen en verkeers- en vervoersstructuren.^{27]} De das is hoofdzakelijk een nachtdier en stelt eisen aan de omgeving; een kwalitatief goed en rustig gebied, een goede ecologische infrastructuur rond de burcht, goede fourageergebieden op korte afstand en goede verbindingen naar andere geschikte gebieden.^{19]} De dassenburcht in het plangebied heeft goede verbindingen nodig in de richting van de Bemelerberg, de Schiepersberg

²⁶ Jaap Dirkmaat Vereniging Das & Boom in Impressies januari-februari 1998

²⁷ De das beter af. Beschermende maatregelen voor de das in Zuid-Limburg

Caroline Smits 1994 LID-Limburg afdeling O&E
nr. 5097-05-94

en de bosgebieden ten zuiden van de N278.^{19]} Dit is een probleem dat door de overheid moet worden opgelost en buiten de competentie van de initiatienemer staat. Voor de betreffende burcht zou 16 m¹ tunnel, 75 m¹ raster, 2 inspectieputten en beplanting noodzakelijk zijn.^{19]} Uit de gesprekken met de DLG is gebleken dat dit project een lagere prioriteit heeft die door het initiatief naar een hogere verschoven kan worden.

Dassen verplaatsen zich langs en door lineaire landschapselementen en leggen bij het fourageren ongeveer 6 km per tocht af binnen een straal van 1,5 km^{28]}. Het voedselpakket bestaat hoofdzakelijk uit regenwormen die de das 's nachts uit de grond zuigt wanneer wormen boven de grond komen^{16]}. Verder eet de das insecten, larven (engerlingen en emelten), graan, vruchten, kevers, kleine zoogdieren (waaronder hamsters en konijnen), amfibieën, slakken en vogels^{29]}. Voor migratie en draagkracht van een dassenpopulatie is het noodzakelijk dat deze groepen met elkaar in verbinding staan om in teelt te voorkomen. Voorwaarde voor deze migratie is dat er zo min mogelijk obstakels in de migratieroutes worden aangetroffen; wegen en stedelijke bebouwing^{29]}. In het algemeen geldt dat golfbanen geen goed leefmilieu vormen voor de das. Wanneer bij het ontwerp en beheer rekening gehouden wordt met de eisen die de das aan het leefmilieu stelt, kan een golfbaan deel uit gaan maken van het biotoop van de das^{29]}.

Voorwaarden voor de das zijn dus areaal, beschutting, verbinding en variatie binnen een korte afstand van de burcht. Het initiatief voor de Golfbaan Backerbosch voorziet in deze voorwaarden. Door een verdichting van ondermeer het netwerk van kleine lineaire structuren zullen de verplaatsings- en verbindingsmogelijkheden binnen het gebied toenemen. Fruit blijft binnen het plangebied aanwezig doordat hoog- en laagstammen gespaard blijven. Het mais zal de das elders bijeen moeten scharrelen door het verdwijnen van de akkerbouw. Daar staat tegenover dat het oppervlak kort gras toeneemt (wormen; is stapelvoedsel).

Bottleneck in de migratie van dassen blijft de Rijksweg Maastricht-Vaals. Het initiatief doet daar niets toe of af. In uitwerking van het Dassenbeschermingsplan^{30]} wordt deze weg eveneens als een knelpunt aangemerkt. De burcht (11 pijpen) is mede vanwege de aanwezigheid van 2 bijburchten met ongeveer 10 pijpen van aanzienlijke grootte en heeft gezien de geïsoleerde ligging goede verbindingen nodig in noordelijke en zuidelijke richting (over de N278). Daarvoor zijn langs deze N278 twee mogelijkheden. Een dassentunnel ter hoogte van het buffer bij de kruising Zwarteweg/N278 of een verbinding wat hoger de weg ter hoogte van de appartementen van huize St. Jozef. De eerste mogelijkheid biedt de meeste perspectieven. Bij realisatie van het project is de Dienst Landelijke gebied van LNV voornemens deze verbinding vervroegd aan te gaan leggen^{31]}.

In het meest milieu vriendelijke alternatief is door herschikking van de holes en de routing rond de belopen dassenburcht een vrij uitloopgebied ontstaan van ruim 40 m¹ voor en achter de burcht. Ten opzichte van de huidige situatie leidt het initiatief en het mma tot de volgende verschillen bij de dassenburcht. De huidige landschappelijke structuur waar de dassenburcht in gesitueerd is ongeveer 10 m¹ breed en 390 m¹ lang (3.900 m²).

28	Das versus golfbaan	N.H. van Galen 1992 Wetenschapswinkel biologie Utrecht 1992-123
29	Das versus golfbaan	N.H. van Galen 1992 Wetenschapswinkel biologie Utrecht 1992-123
30	Dassenbeschermingsplan/De das beter af	Landinrichtingsdienst Limburg 1994
31	Vraaggesprek met de heer Weinreich DLG Limburg	

In het voorliggende initiatief zal deze structuur, gebruik makend van de aanwezige landschappelijke structuren, uitgebreid worden tot gemiddeld 35 m¹ en 400 m¹ (14.000 m²). Door de herschuiwing en combinatie van holes is een ruimte van ongeveer 80 m¹ bij 400 m¹ (32.000 m²) vrije uitloop voor de das ontstaan.

Navraag bij nederlandse en engelse banen leert dat dassen vrijwel geen schade toebrengen aan de greens of de tee's. Uit jurisprudentie blijkt dat bij een zorgvuldige in- en aanpassing van een golf- of bedrijfsactiviteit ten opzichte van de das (bijvoorbeeld bedrijven-terrein Eijsden, midget-golfbaan Gulpen en golfbaan Herckenbosch) de activiteit niet belemmerend voor dit dier is. In Engeland vormen golfbanen een belangrijk fourageergebied voor dassen. Vele banen huisvesten dassenburchten. Ook in Nederland zijn er verschillende banen met burchten. De bekendste is de Rosendaelsche bij Arnhem, waar drie burchten zijn en waarvan de pijpen op minder dan 13 m¹ van de fairways/greens verwijderd zijn. De populatie breidt zich nog jaarlijks uit hetgeen bewijst dat een golfbaan een gunstig biotoop vormt en niet belemmerend voor de das is.

- 21 ● *(gezuiverd) spoelwater van de Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te gebruiken voor beregening e.d.*
Deze optie is geopperd, maar doordat deze wingebieden te ver weg liggen, leidingen-straten gemaakt moeten worden en zakelijke rechten gevestigd moeten worden is deze optie vanwege de lage realiteitswaarde niet verder uitgewerkt.